

ARCHEOLOGIENOTA SINT-PIETERS-LEEUEW – BRUSSELBAAN

J. CLAESEN, B. VAN GENECHTEN, G. VERBELEN
N. PIL, A. SYS & E. DIRIX

MAART 2017

Titel
Archeologienota met ingreep in de bodem. Sint-Pieters-Leeuw – Brusselbaan

Auteur(s)
Jan Claesen, Ben Van Genechten, Giel Verbeelen, Nathalie Pil, Annelien Sys en Evelien Dirix

Opdrachtgever
Evillas nv

Projectnummer
2017C88

Plaats en datum
Kortenaken, 9-17 maart 2017

Reeks en nummer
ARCHEBO rapport 2017C88
ISSN 2034-5615

© 2017 ARCHEBO bvba

ARCHEBO aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUD

1	Inleiding	4
1.1	<i>Algemeen .....</i>	<i>4</i>
1.2	<i>Beschrijving onderzoeksopdracht .....</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Doelstellingen .....</i>	<i>7</i>
1.4	<i>Onderzoeksvragen .....</i>	<i>7</i>
2	Huidige & toekomstige situatie	8
2.1	<i>Huidige situatie .....</i>	<i>8</i>
2.2	<i>Toekomstige situatie .....</i>	<i>9</i>
3	Bureauonderzoek	14
3.1	<i>Landschappelijke & bodemkundige situering .....</i>	<i>14</i>
3.2	<i>Archeologische en erfgoedkundige data .....</i>	<i>21</i>
3.3	<i>Historiek en cartografische bronnen .....</i>	<i>22</i>
3.4	<i>Archeologische verwachting .....</i>	<i>30</i>
4	Resultaten bureauonderzoek	31
4.1	<i>Algemeen .....</i>	<i>31</i>
4.2	<i>Beantwoording onderzoeksvragen .....</i>	<i>31</i>
4.3	<i>Samenvatting / assessment bureauonderzoek .....</i>	<i>32</i>
4.4	<i>Programma van maatregelen .....</i>	<i>33</i>
5	Bibliografie	35
6	Figurenlijst.....	36
7	Plannenlijst.....	37

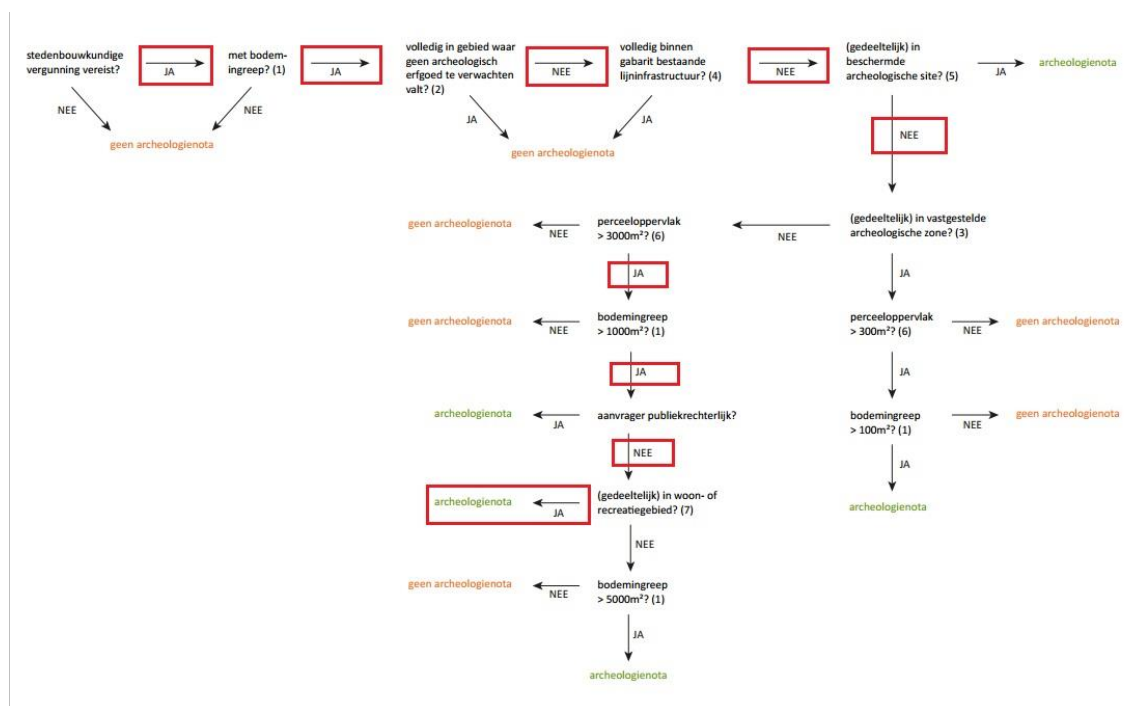
1 INLEIDING

1.1 Algemeen

Bij het aanvragen van een stedenbouwkundige vergunning of een verkavelingsvergunning kan het zijn dat het toevoegen van een archeologienota aan de aanvraag verplicht wordt gesteld. De archeologienota wordt geschreven door een erkend archeoloog en bevat de resultaten van een archeologisch vooronderzoek en een advies voor vrijgave of eventueel vervolgonderzoek.

Het toevoegen van een archeologienota aan een stedenbouwkundige aanvraag is afhankelijk van een aantal criteria (Figuur 1):

- De totale oppervlakte van de percelen
- De oppervlakte van de geplande bodemingrepen
- De ruimtelijke bestemming van het terrein
- De ligging van het terrein binnen of buiten een archeologische zone of de site volgens de inventaris

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen

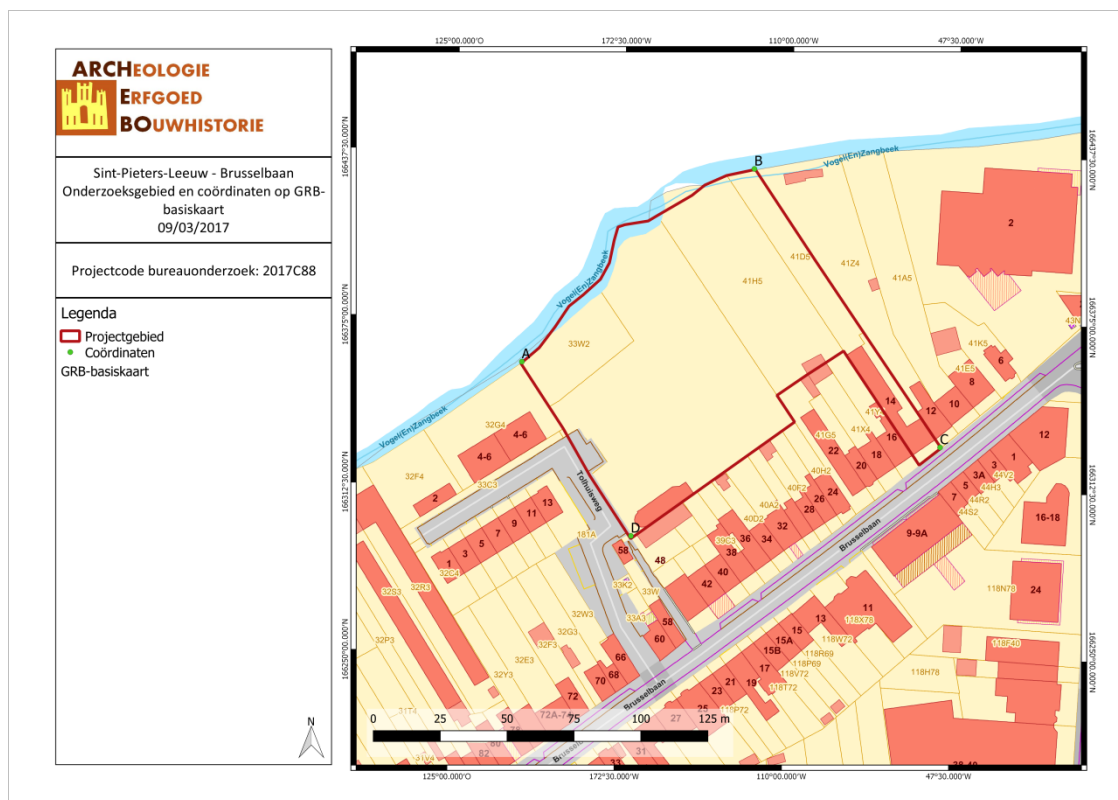
1.2 Beschrijving onderzoeksoopdracht

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van Evillas nv een archeologienota opgemaakt voor de bouw van elf eengezinswoningen en twee meergezinswoningen aan de Brusselbaan in Sint-Pieters-Leeuw.

Aangezien de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning na 1 juni 2016 werd ingediend, is een archeologienota evenwel vereist, zoals vastgelegd in het Onroenderfgoeddecreet (art. 5.4.1, 5.4.2, 5.4.8 en 5.4.9). Het bureauonderzoek werd uitgevoerd in maart 2017 onder leiding van erkend archeoloog Jan Claesen. Contactpersoon bij de opdrachtgever, Evillas nv, was ir. Chris van de Ven. In de onderhavige archeologienota worden de locatie van het terrein en de reeds uitgevoerde werken geanalyseerd. Deze informatie wordt samen met de resultaten van een archeologisch bureauonderzoek bestudeerd.

Administratieve fiche	
Naam site:	Sint-Pieters-Leeuw – Brusselbaan
Onderzoek:	Archeologienota zonder ingreep in de bodem
Ligging:	Vlaams-Brabant, Sint-Pieters-Leeuw, Brusselbaan
Kadaster:	Afdeling 1, Sectie A, nrs. 33w2, 39m3, 41d5, 41h5 en 41p4
Coördinaten (zie hoofdstuk 1.2):	A X 144150,43
	Y 166358,499
	B X 144236,076
	Y 166431,964
	C X 144307,257
	Y 166329,189
	D X 144192,302
	Y 166294,17
Opdrachtgever:	Evillas nv
Uitvoerder:	ARCHEBO bvba
Projectcode bureauonderzoek:	2017C88
Projectleiding:	Jan Claesen
Erkenningsnummer projectleiding:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00014
Bewaarplaats archief:	ARCHEBO bvba (tijdelijk)
Grootte projectgebied:	Ca. 10 060 m ²
Uitvoeringsperiode:	2017
Reden van de ingreep	Bouw van elf eengezinswoningen en twee meergezinswoningen.
Wetenschappelijke vraagstelling:	Het doel van deze archeologienota is een archeologische evaluatie van het terrein, de geplande werken en impact op het bodemarchief.
Termen Thesauri:	Bureauonderzoek, verstoring, woningbouw, nutsleidingen...

De onderstaande GRB-kadasterkaart en de Orthofoto tonen het onderzoeksgebied op de meest recente stadskarten en luchtfoto's.

SIBR/17/03/09/1 - Digitale aanmaak

Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017)

SIBR/17/03/09/2 - Digitale aanmaak

Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)

1.3 Doelstellingen

In het kader van het Onroerendergoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerendergoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. In het licht van de bestaande wetgeving heeft de opdrachtgever beslist eventuele belangrijke archeologische waarden te onderzoeken voorafgaande aan de werken. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Onderdeel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen en, indien dit niet kan, er aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen vernietigd worden, is een archeologisch onderzoek nodig. Er wordt een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het onderzoeksgebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied, zal de bodem onderzocht worden op gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Deze archeologienota dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed en nadien bij de aanvraag voor de bouwvergunning gevoegd te worden.

1.3.1 Randvoorwaarden

Voor de verkaveling is reeds een vergunning afgeleverd in 2016. Hierdoor mag de eigenaar van het terrein de bebouwing slopen en de wegenis reeds aanleggen. Indien de wegenis bij uitvoering van deze archeologienota reeds aanwezig is, valt deze buiten dit onderzoek. De opdrachtgever voor deze archeologienota is geen eigenaar van het terrein zodoende hier een nota wordt opgesteld met uitgesteld onderzoek.

1.4 Onderzoeksvragen

Tijdens het bureauonderzoek dienen op zijn minst onderstaande vragen beantwoord te worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?
2. Welke info is er nog te vinden over voormalige constructies op het terrein?
3. Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van historisch kaart- en bronnenmateriaal?
4. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

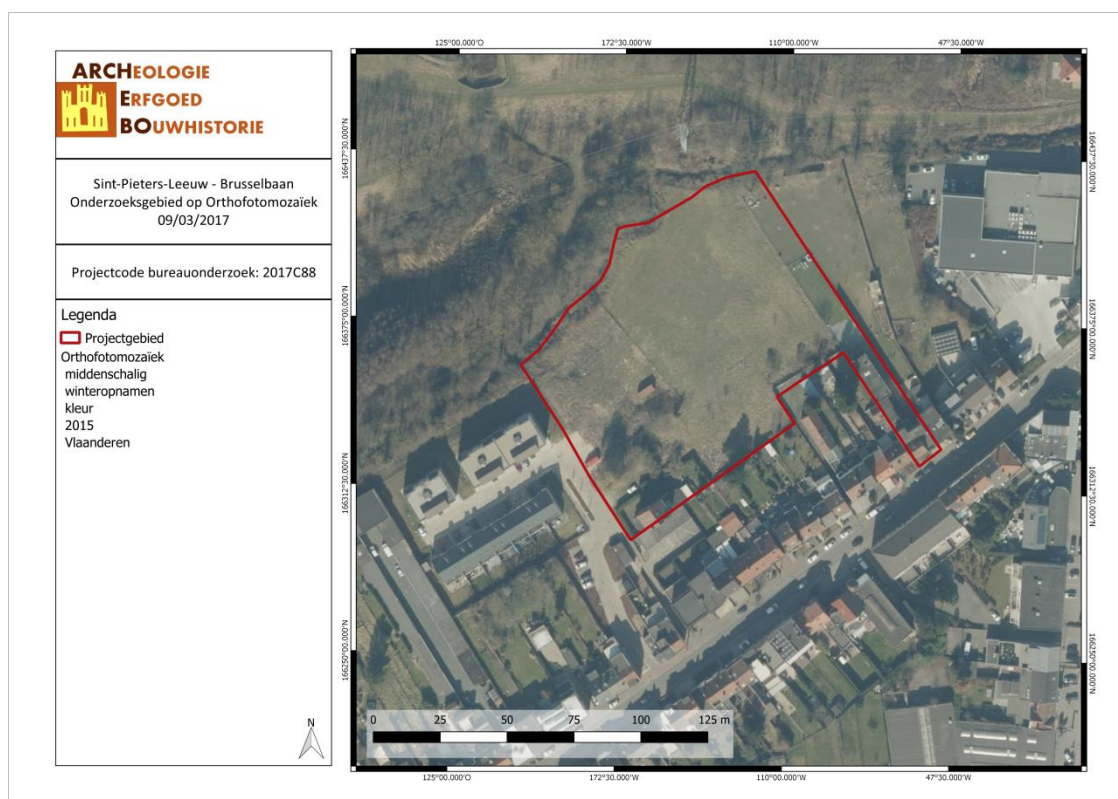
2 HUIDIGE & TOEKOMSTIGE SITUATIE

2.1 Huidige situatie

Momenteel is het grootste gedeelte van het terrein braakliggend. Op huisnummer 14 is momenteel nog een woonhuis aanwezig. De sloopvergunning hiervoor is echter reeds bekomen. In de zuidwestelijke hoek van het projectgebied is nog een kleine bebouwing aanwezig. Het projectgebied wordt in het noorden begrenst door de natuurlijke grens Vogelenzangbeek.

Figuur 4: Foto van bebouwing aan de Brusselbaan 14 (Google Maps, 2017)

SIBR/17/03/09/3 - Digitale aanmaak

Figuur 5: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)

2.2 Toekomstige situatie

Evillas nv plant de bouw van elf eengezinswoningen en twee meergezinswoningen (appartementengebouwen) op braakliggende grond achter de lintbebouwing van huisnummers 14 tot 44 aan de Brusselbaan in Sint-Pieters-Leeuw. Het pand op huisnummer 14 zal worden gesloopt voor de aanleg van een toegangsweg naar de nieuwe verkaveling. Een vergunning voor de nieuwe weg is reeds verleend.

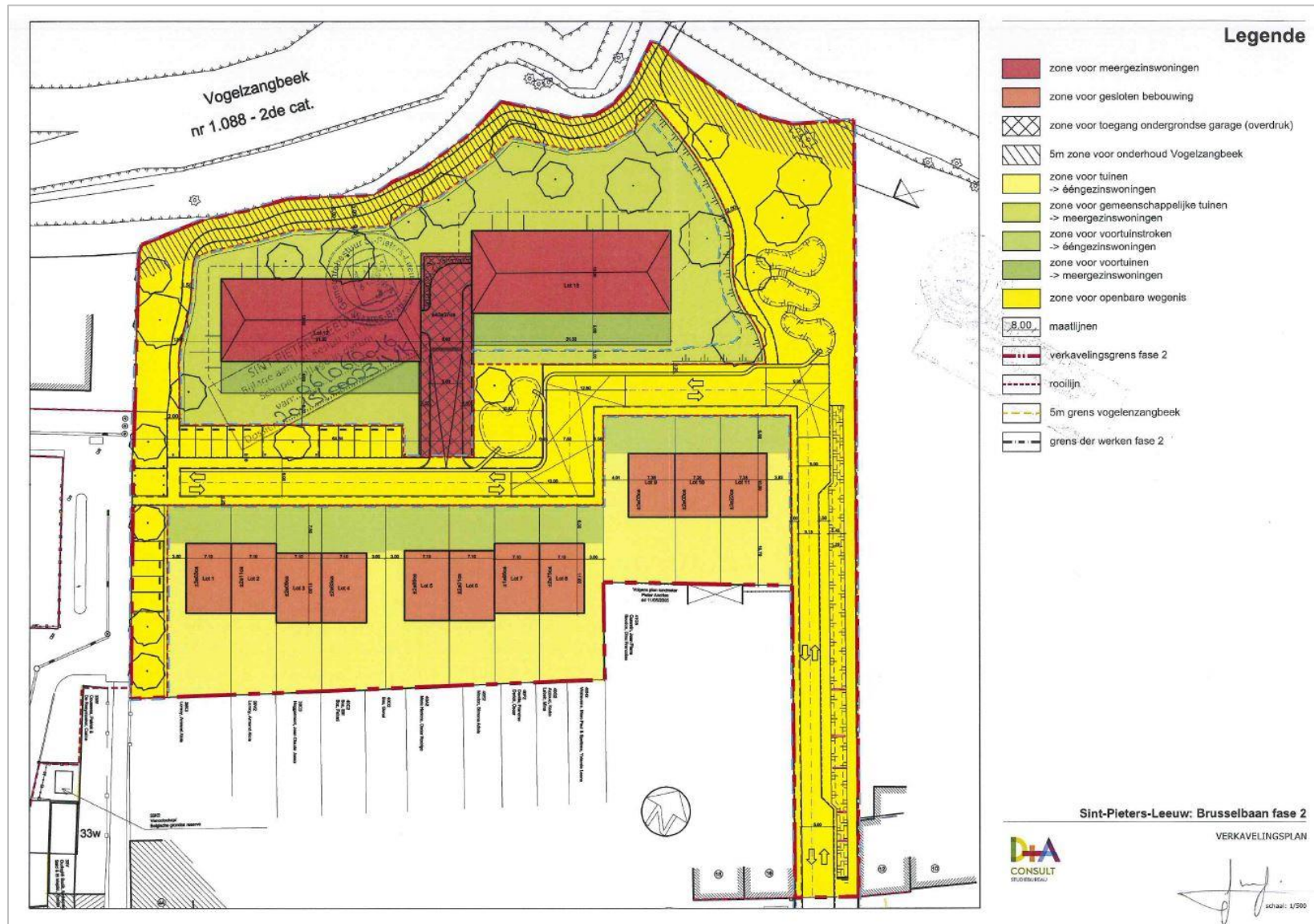
De eengezinswoningen zullen niet onderkelderd worden. De meergezinswoningen zullen een ondergrondse garage krijgen met een diepte van 3,05 meter. Het gehele project zal, met inbegrip van een fundamentsplaat van ca. 60cm, op een diepte van 3,65 meter verstoren.

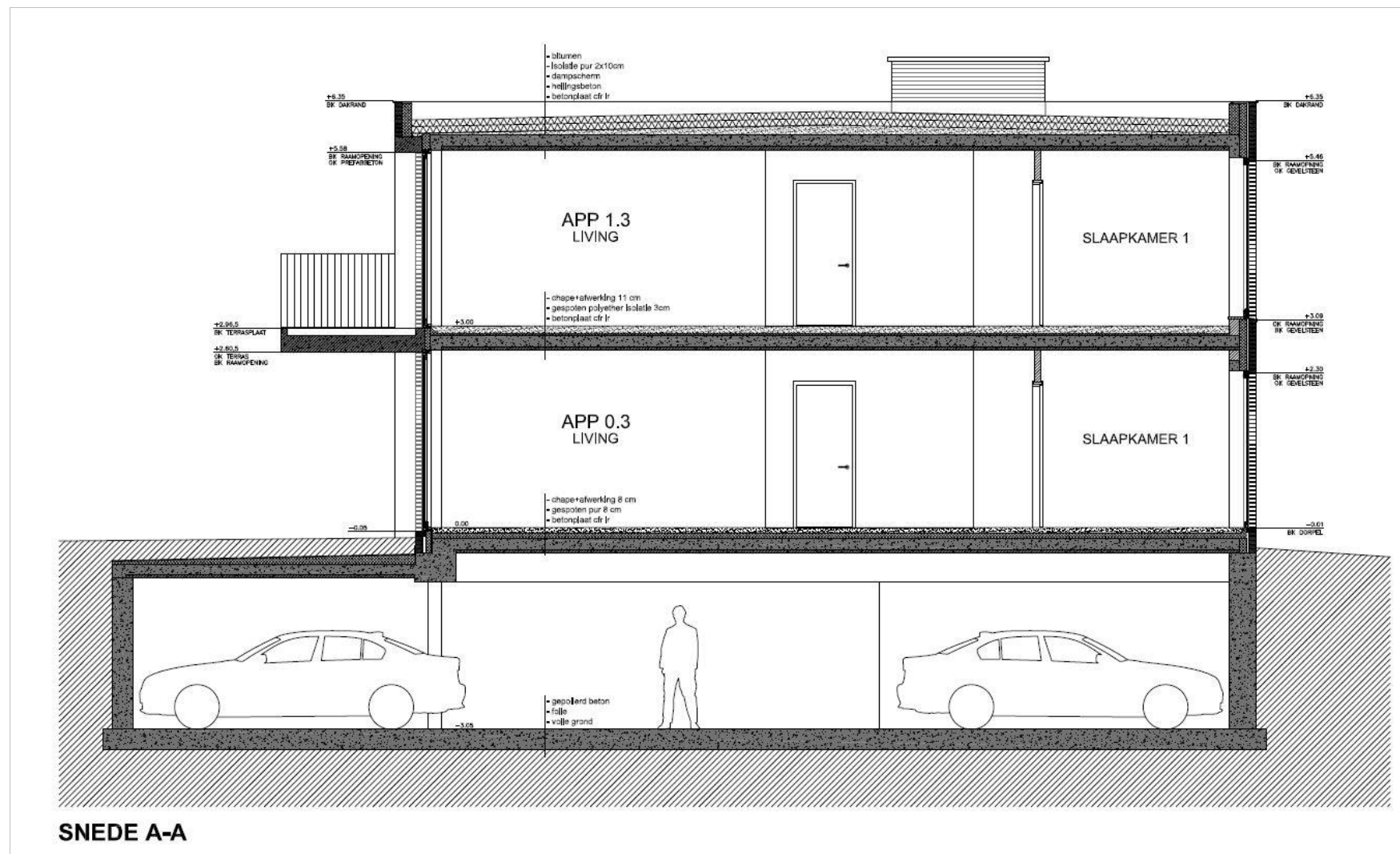
Figuur 6: 3D-visual met een overzicht op de geplande bebouwing (Evillas nv, 2017)

Figuur 7: 3D-visual van de geplande eengezinswoningen (Evillas nv, 2017)

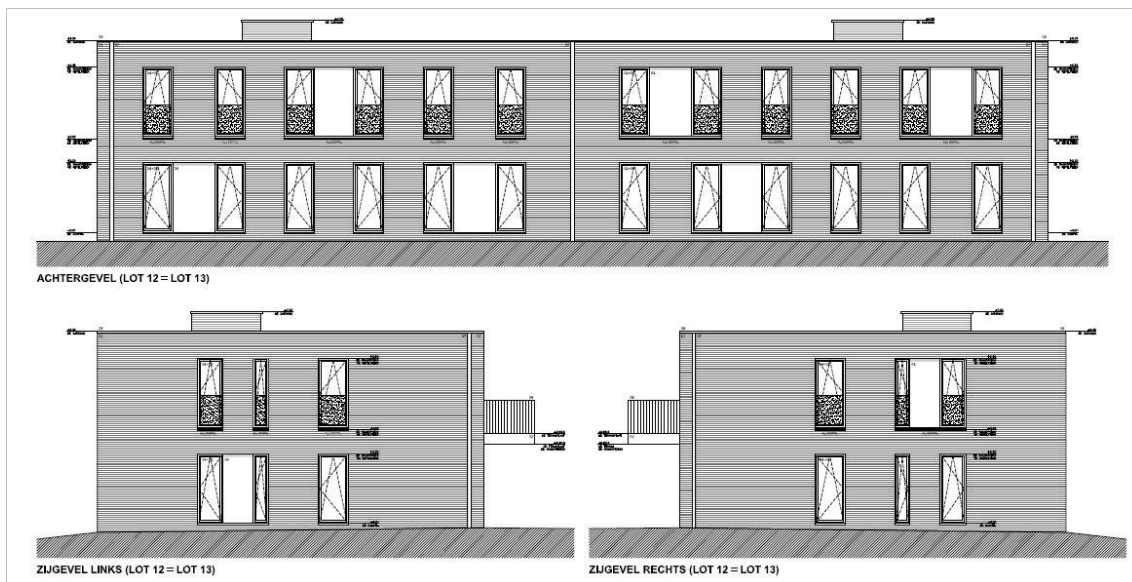
Figuur 8:
Goedgekeurde
toekomstplannen
(D+A Consult, 2017)

Figuur 9: Langsdoorsnede meergezinswoningen (Evillas nv, 2017)

Figuur 10: Gevels eengezinswoningen (Evillas nv, 2017)

Figuur 11: Gevels meergezinswoningen (Evillas nv, 2017)

SIBR/17/03/09/4 - Digitale aanmaak

Figuur 12: Situering van het onderzoeksgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017)

3 BUREAUONDERZOEK

Het doel van de bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

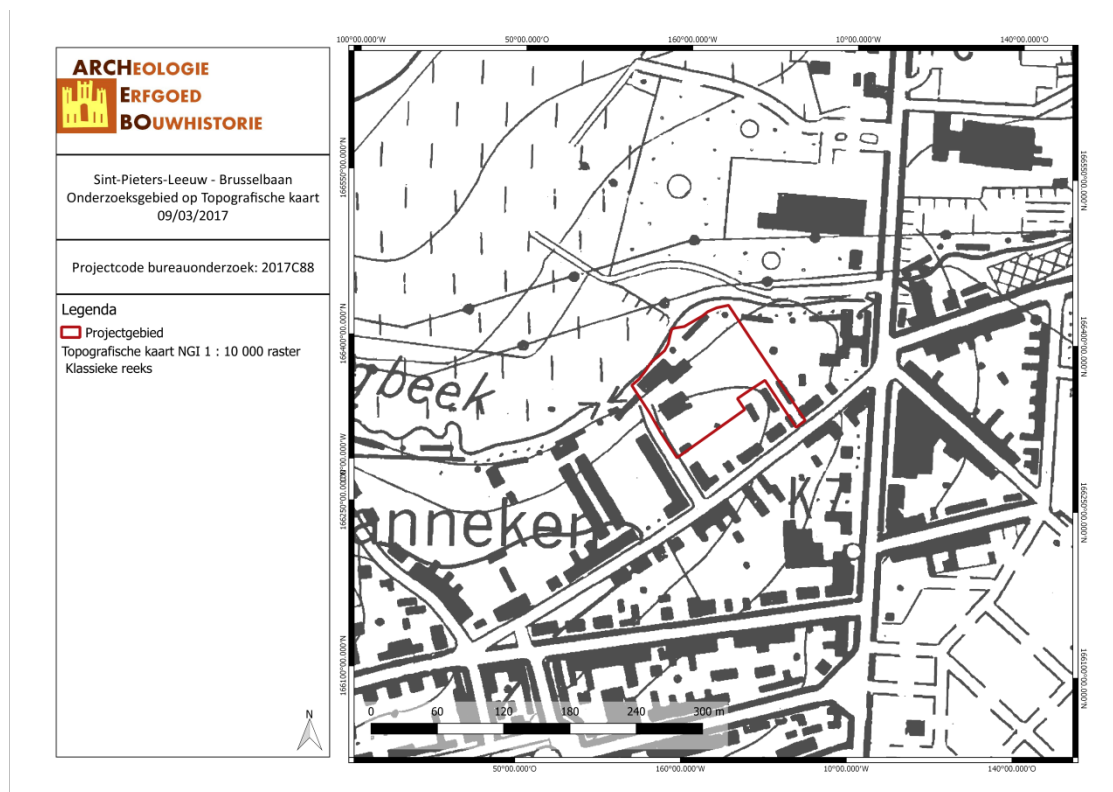
In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van alle beschikbare kaarten van het plangebied, te weten de bodemkaart, geologische kaarten, bodemerosiekaart, bodemgebruikskaart en relevante historische kaarten. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) werd gebruikt als uitgangspunt voor de bestudering van archeologische waarden in de omgeving van het plangebied.

De gebruikte kaarten werden in gegeoreferende vorm (Belge Lambert 1972) gebruikt in het programma QGIS. In dit programma werden de genoemde kaarten als lagen toegevoegd teneinde er de huidige en toekomstige situatie op te kunnen weergeven. Het plangebied werd bovendien op alle kaarten geplott om de oriëntatie op de kaarten te vergemakkelijken.

3.1 Landschappelijke & bodemkundige situering

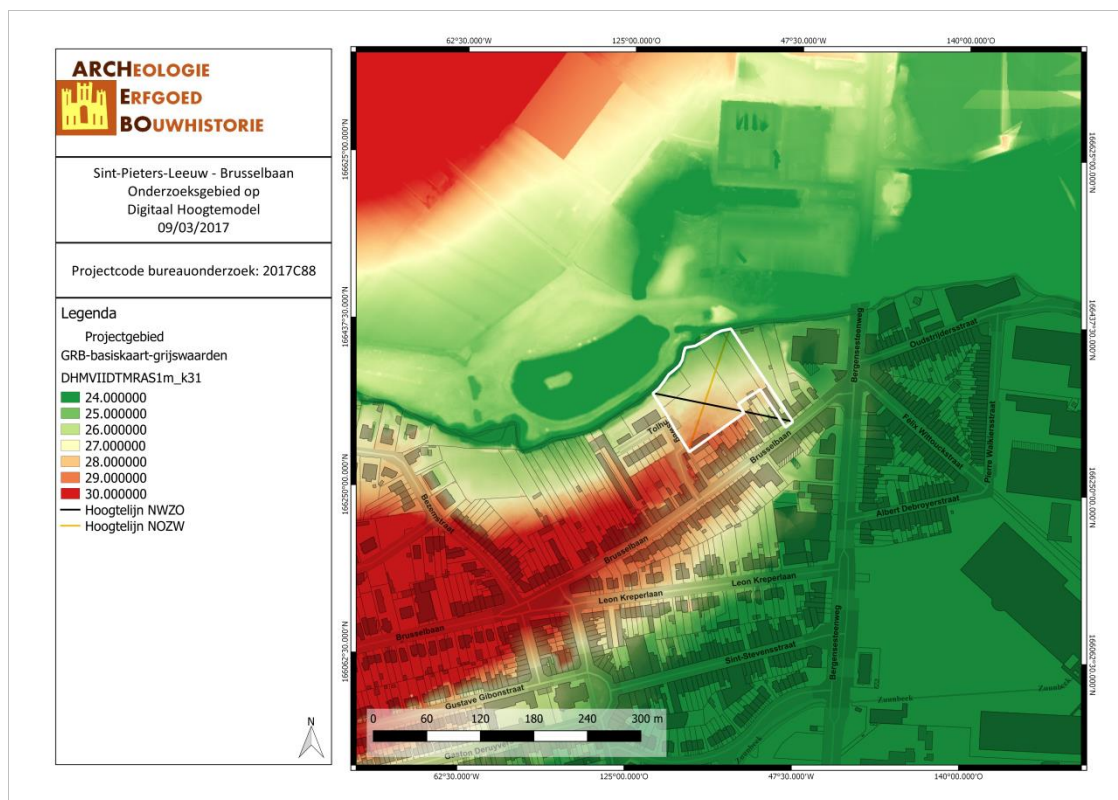
3.1.1 Topografische situering

Het onderzoeksgebied ligt in de zuidelijke rand rond Brussel in de gemeente Sint-Pieters-Leeuw. De gemeente bevindt zich in het Pajottenland en bestaat uit twee bijkomende gehuchten waarvan het onderzoeksgebied zich in het gehucht 'Negenmanneke' bevindt. Volgens het Digitaal Hoogtemodel ligt het projectgebied tussen ongeveer 24,5 en 25 meter boven de zeespiegel. Het projectgebied ligt in de alluviale vlakte van de Vogelenzangbeek, de noordelijke natuurlijke grens. Kadastraal gezien ligt het onderzoeksgebied in Afdeling 1, Sectie A, nrs. 33w2, 39m3, 41d5, 41h5 en 41p4.

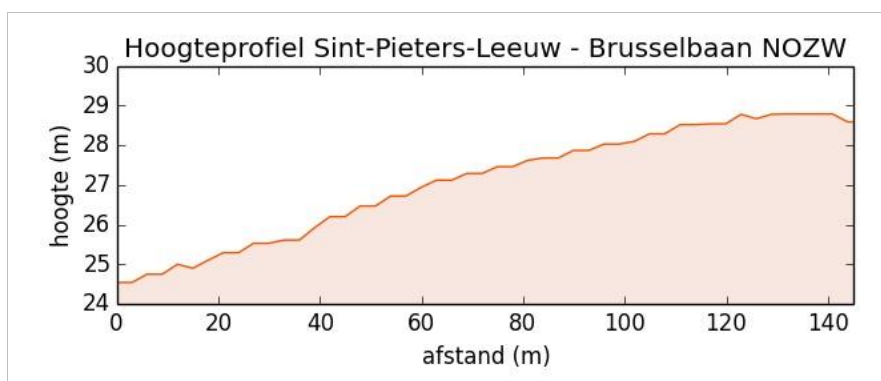
SIBR/17/03/09/5 - Digitale aanmaak

Figuur 13: Topografische kaart met situering van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2017).

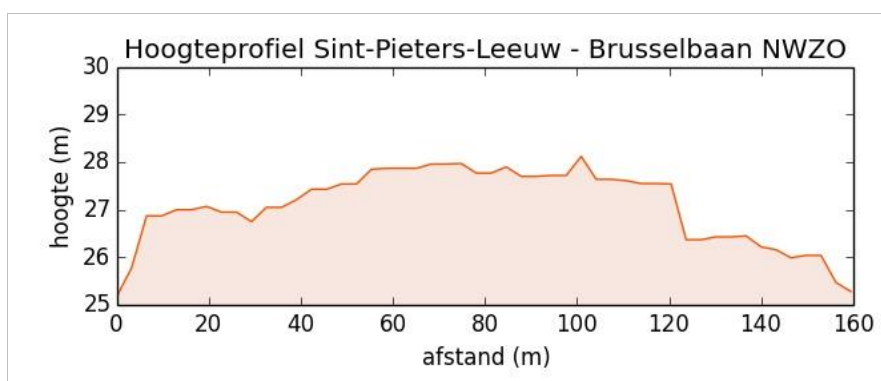

SIBR/17/03/09/6 - Digitale aanmaak

Figuur 14: Situering van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2017).

Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NO-ZW richting (Geopunt, 2017).

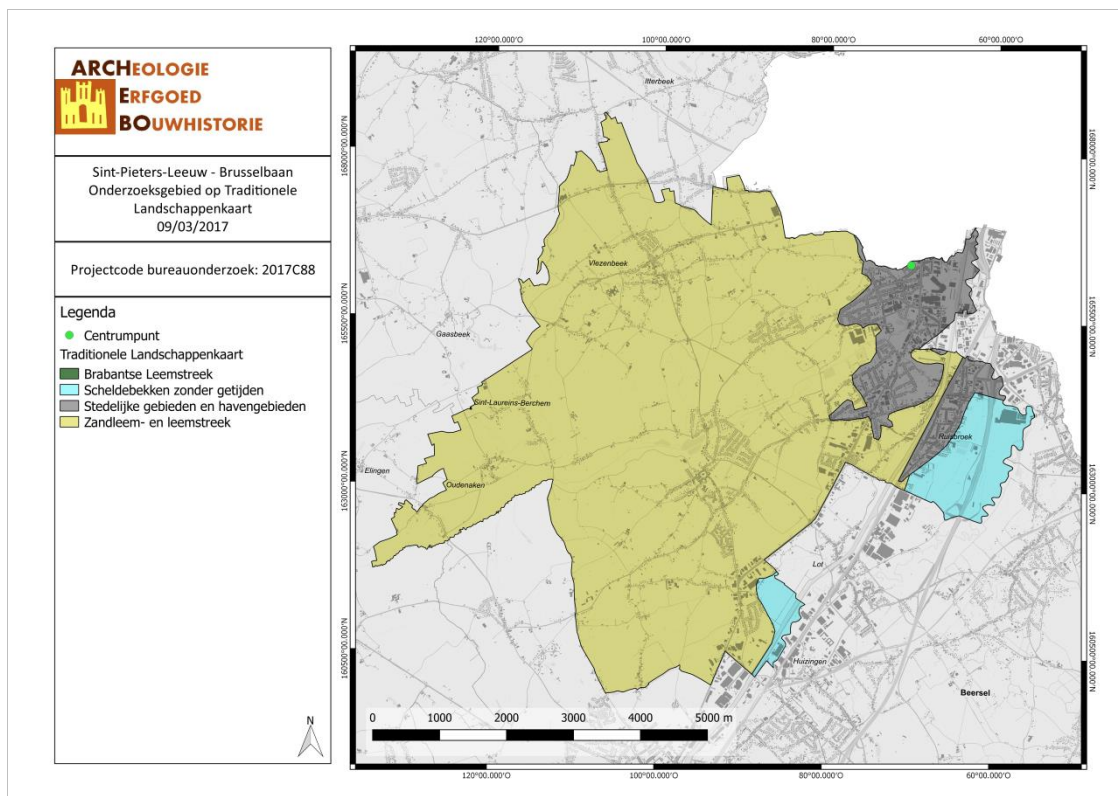

Figuur 16: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2017).

3.1.2 Geologie & landschap

3.1.2.1 Fysisch geografisch

Het onderzoeksgebied bevindt zich tussen de Brusselbaan (ter hoogte van huisnummers 14 tot 22) en de Vogelenzangbeek in de gemeente Sint-Pieters-Leeuw. Het onderzoeksgebied ligt ten zuidwesten van het Brussel Hoofdstedelijk Gewest op ca. 6 km van het historisch centrum van Brussel. De gemeente wordt ingesloten door de gemeenten Dilbeek, Lennik, Pepingen, Halle en Beersel. Het onderzoeksgebied is volgens de Traditionele Landschappenkaart gekarteerd als 'Stedelijke gebieden en havengebieden' maar hoort van oorsprong bij de 'Zandleem- en leemstreek'.

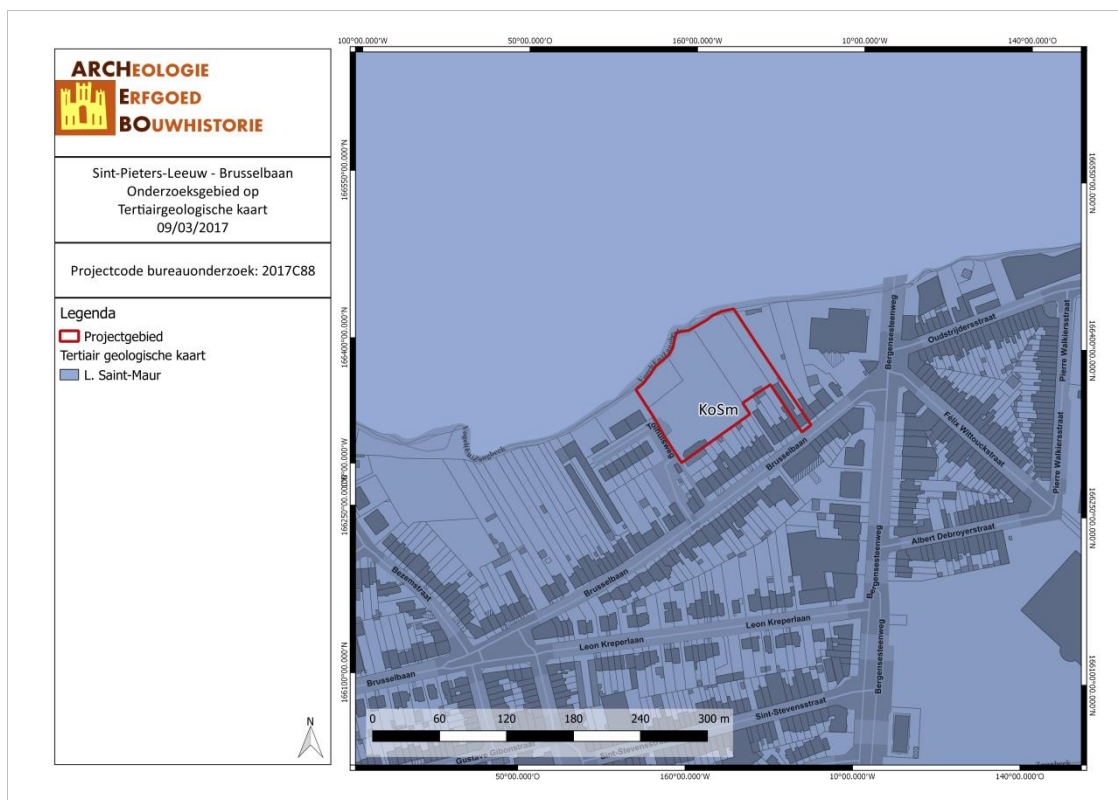
SIBR/17/03/09/7 - Digitale aanmaak

Figuur 17: Sint-Pieters-Leeuw aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2017)

3.1.2.2 Paleogeen & neogeen (Tertiair)

Op basis van de Databank Ondergrond Vlaanderen bevindt het onderzoeksterrein zich binnen het Lid van Saint-Maur. Met de termen Ieperiaan-klei of Klei van Vlaanderen duidt men de kleilagen aan die tijdens het Ieperiaan-tijdvak werden afgezet. Men treft ze vooral aan in het westen en het centrum van België, waar ze een belangrijke grondstof voor de keramische industrie vormt. De Ieperiaan-klei komt in twee verschillende formaties voor, de Formatie van Kortrijk en de Formatie van Tielt. De samenstelling verschilt sterk naargelang van de plaats. De Formatie van Kortrijk is een mariene afzetting die overwegend uit kleiige sedimenten is opgebouwd. Men onderscheidt vier leden, waarvan het Lid van Maur er een van is. Het Lid van Saint-Maur karakteriseert zich door zeer fijnsiltige klei met dunne intercalaties van zeer fijn silt. Het lid dagzoomt in Henegouwen en Frans-Vlaanderen waar het ontgonnen wordt.¹

¹ F. Gullentops en L. Wouters, red., *Delfstoffen in Vlaanderen* (Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBL, 1996), 36–37.

SIBR/17/03/09/8 - Digitale aanmaak

Figuur 18: Situering van het onderzoeksgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).

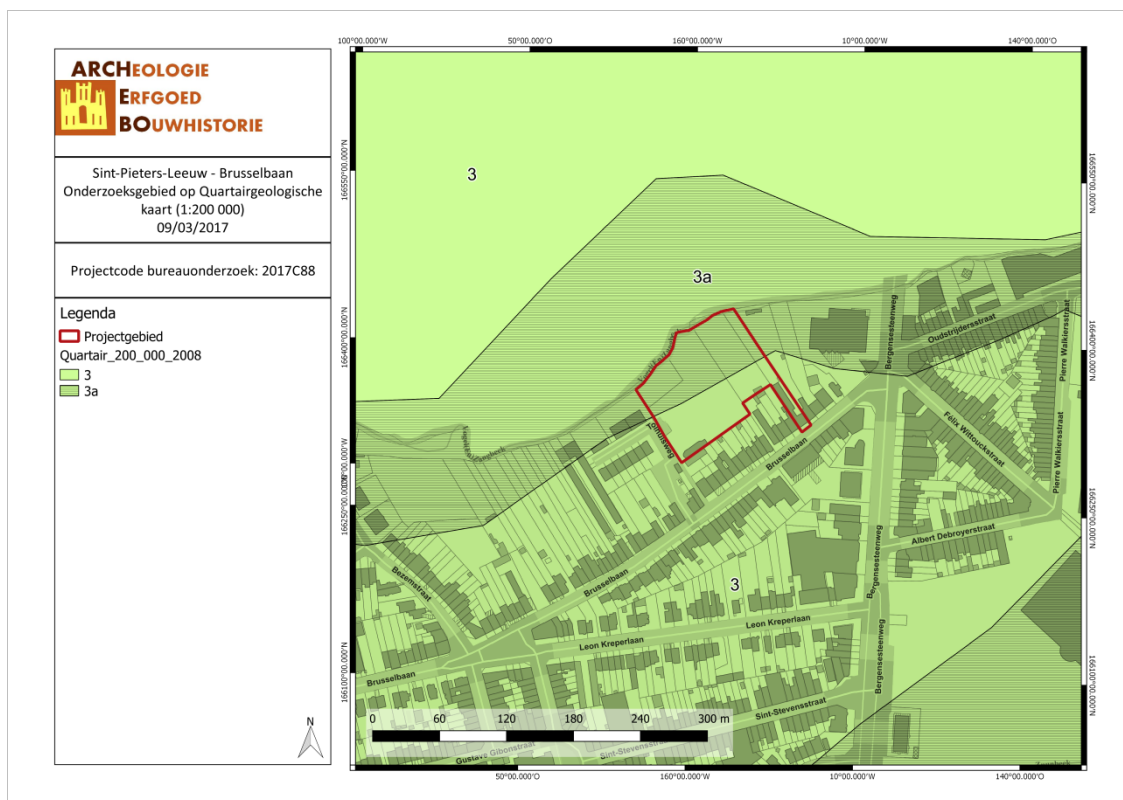
3.1.2.3 Quartair

Het huidige landschap kreeg zijn vorm voornamelijk tijdens het Quartair. Aan het begin van het Quartair was Midden-België een tertiaire kustvlakte, die stilaan werd opgeheven. Anderzijds zijn er ook de eustatische zeebewegingen die samen met de opheffing de oorzaak zijn geweest van het verlagen van de erosiebasis van de rivieren. Zo werkten er dus ook in de streek van Zoutleeuw gelijktijdig twee krachten: de opheffing van het land en de riviererosie. Het hier opvolgende Holoceen wordt gekenmerkt door een opwarming van het klimaat.

Deze klimaatsverbetering had belangrijke gevolgen: het afsmelten van de enorme ijsmassa's, verhoging van het zeeniveau, verhoging van de erosiebasis zodat de rivieren hun profiel moesten ophogen. Anderzijds verdween de permanent bevroren ondergrond, zodat een deel van de neerslag in de grond kon insijpelen en bronnen vormen langs de valleiwanden. Hierbij had dan een nieuwe actieve bronerosie plaats. Door het toenmalige klimaat werd ook de toendra vervangen door een bosvegetatie. Dit had allemaal een weerslag op de holocene morfologie enerzijds door sedimentatie van het alluvium (opvulling der dalen) en anderzijds door erosie onder de vorm van ravinatie, ofwel asymmetrische dalaccumulatie. Het resultaat van een dergelijk proces was dat de noordoostelijke dalhellingen een steiler verloop kennen dan de zuidwestelijke.²

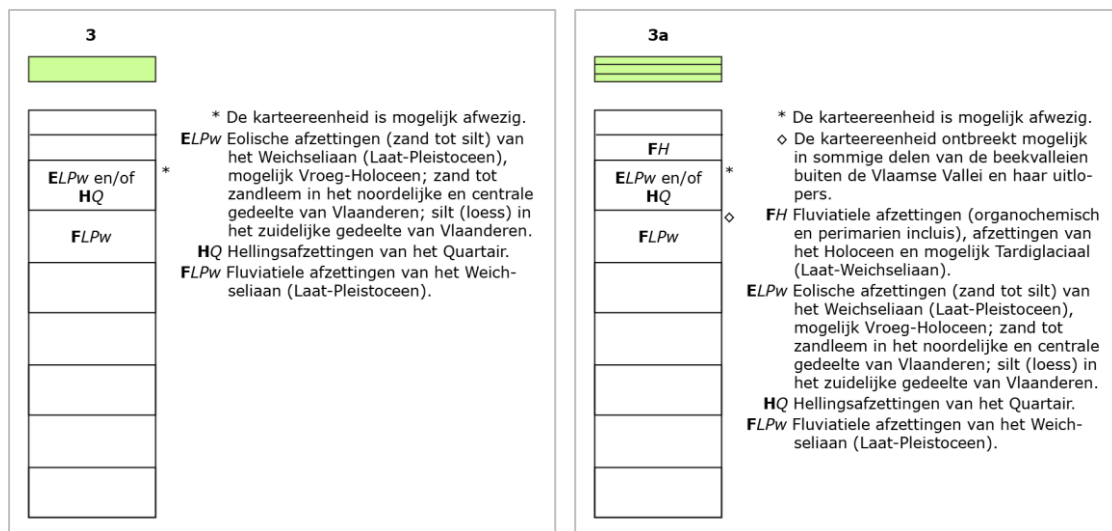
Volgens de quartairgeologische kaart (1/200.000) bevindt het onderzoeksgebied zich volledig binnen type 3 en 3a. Type 3 omvat fluviatiele afzettingen uit het Weichseliaan met hellingsafzettingen van het Quartair. De toplaag bevat eolische afzettingen van het Weichseliaan. Type 3a omvat fluviatiele afzettingen van het Holoceen en mogelijk Tardiglaciaal. De onderlaag bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan.

² E. Goossens, F. Gullentops, en N. Vandenbergh, *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 33, Sint-Truiden* (Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007), 25–26.

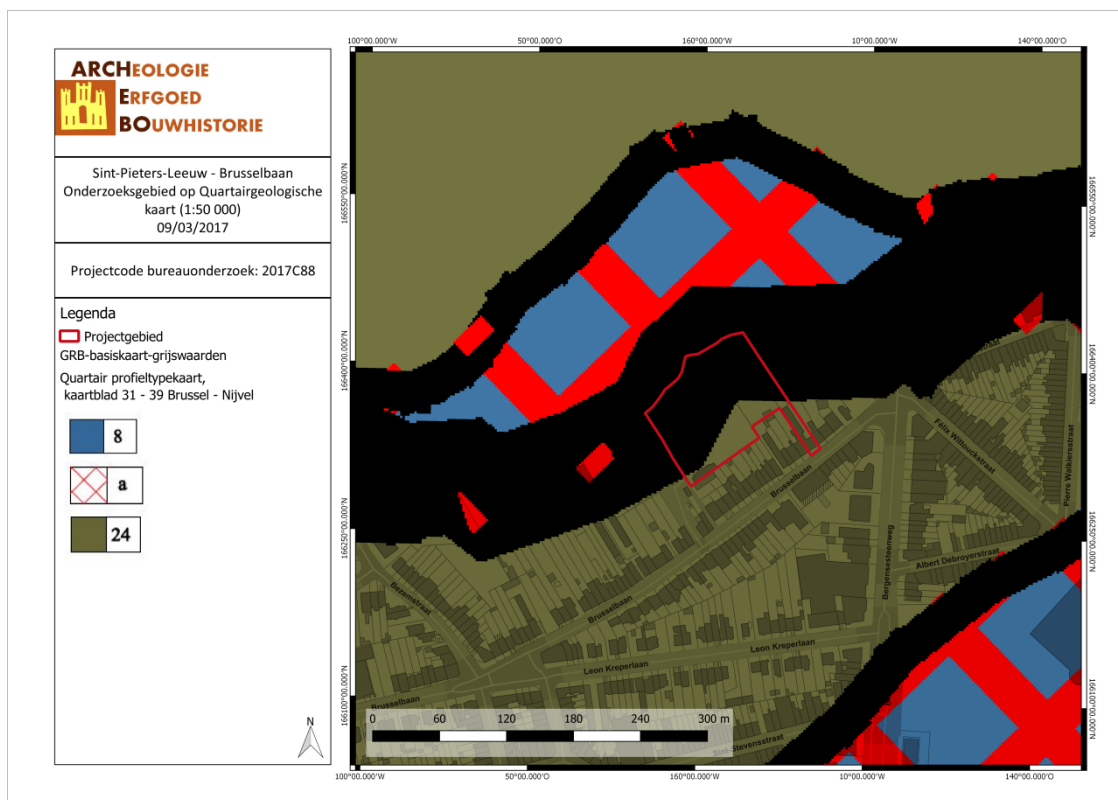
SIBR/17/03/09/9 - Digitale aanmaak

Figuur 19: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2017).

Figuur 20: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2017).

Volgens de quartairgeologische kaart (1/50.000) kent het onderzoeksgebied types 8a en 24. Het type 8 wordt omschreven als Midden-Weichseliaan fluviaal leem afgezet op een onderlaag van Vroeg-Weichseliaan fluviaal grind en zand. De noemer 'a' indiceert een alluviale vlakte door de aanwezigheid van een natuurlijke waterbron, in dit geval de Vogelenzangbeek. Type 24 heeft eveneens onderlagen van Midden-Weichseliaan fluviaal leem afgezet op een onderlaag van Vroeg-Weichseliaan fluviaal grind en zand. De toplaag bestaat uit Laat-Weichseliaan eolisch leem.

SIBR/17/03/09/10 - Digitale aanmaak

Figuur 21: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2017).

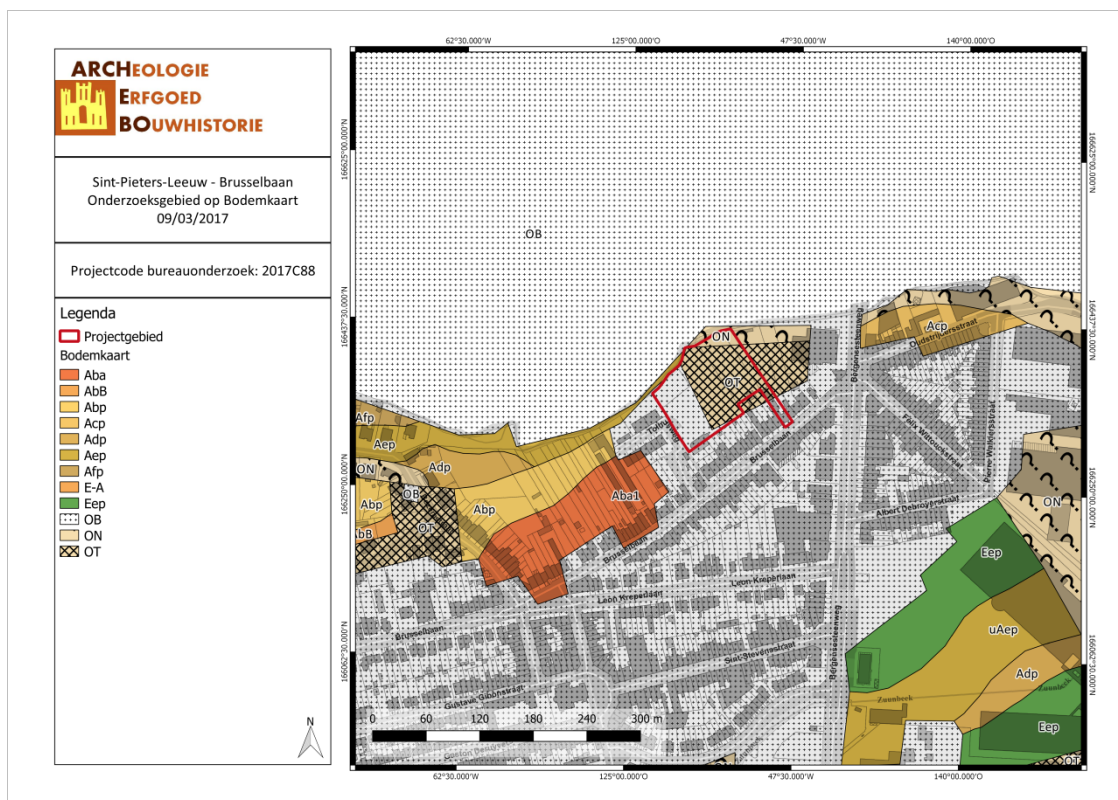
3.1.2.4 Bodem, bodemkundig booronderzoek, erosie & bodemgebruik

Volgens de bodemkaart van Vlaanderen wordt het projectgebied omschreven als OB (onder bebouwing), OT (vergraven terreinen) en ON (opgehoogde terreinen). Enkele bodemtypes uit de dichte omgeving zijn:

- *Aep*: sterk gleyige gronden met reductiehorizont op leem zonder profielontwikkeling
- *Adp*: matig gleyige gronden op leem zonder profielontwikkeling
- *Abp*: niet gleyige gronden op leem zonder profielontwikkeling
- *Aba1*: droge leemgronden met textuur B horizont
- *Acp*: zwak gleyige gronden op leem zonder profielontwikkeling
- *Eep*: sterk gleyige gronden met reductiehorizont op klei zonder profielontwikkeling³

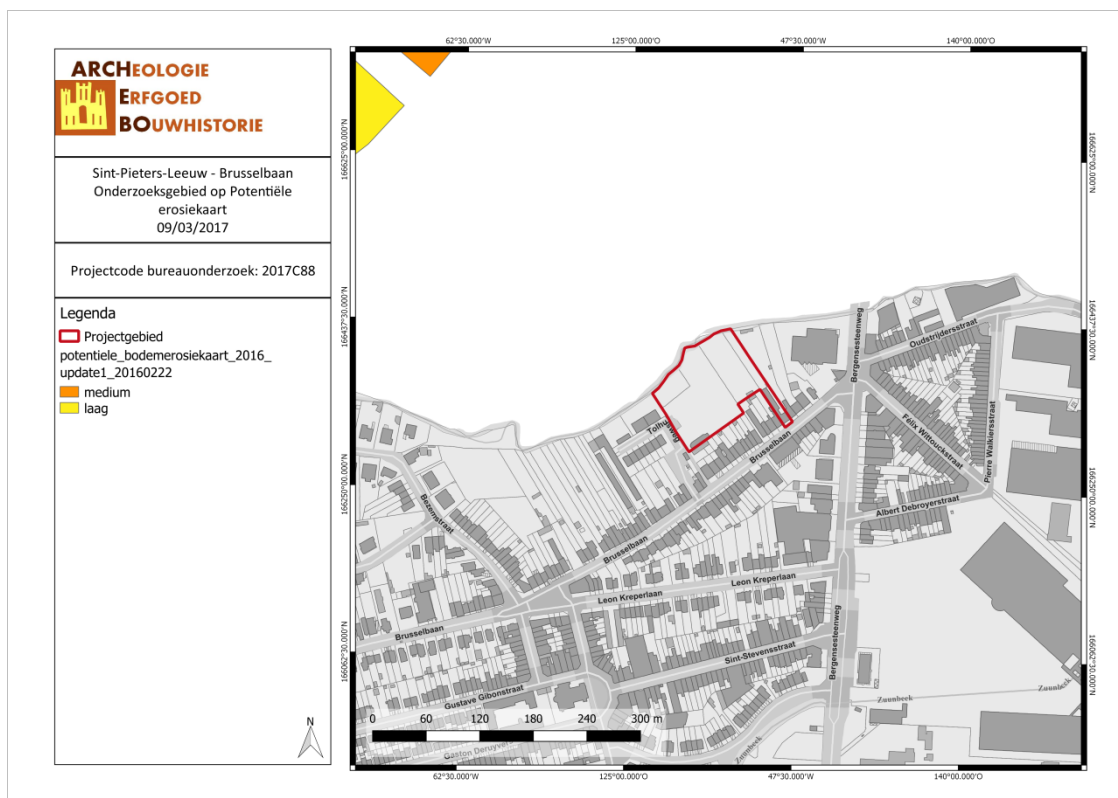
Op de Potentiële bodemerosiekaart is het onderzoeksgebied niet gekarteerd. Volgens de bodemgebruikskaart ligt het onderzoeksgebied in weiland en 'andere bebouwing'.

³ E. Van Ranst en C. Sys, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)* (Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000), 276-77.

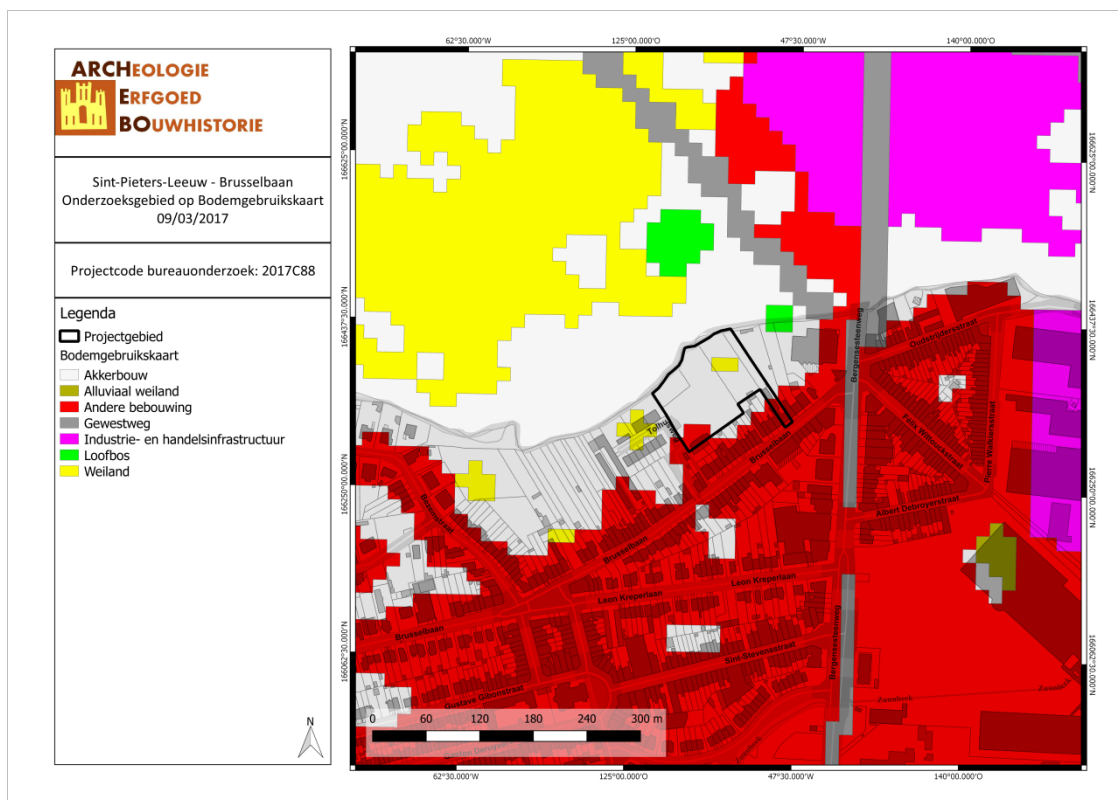
SIBR/17/03/09/11 - Digitale aanmaak

Figuur 22: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).

SIBR/17/03/09/12 - Digitale aanmaak

Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2017).

SIBR/17/03/09/13 - Digitale aanmaak

Figuur 24: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2017).

3.2 Archeologische en erfgoedkundige data

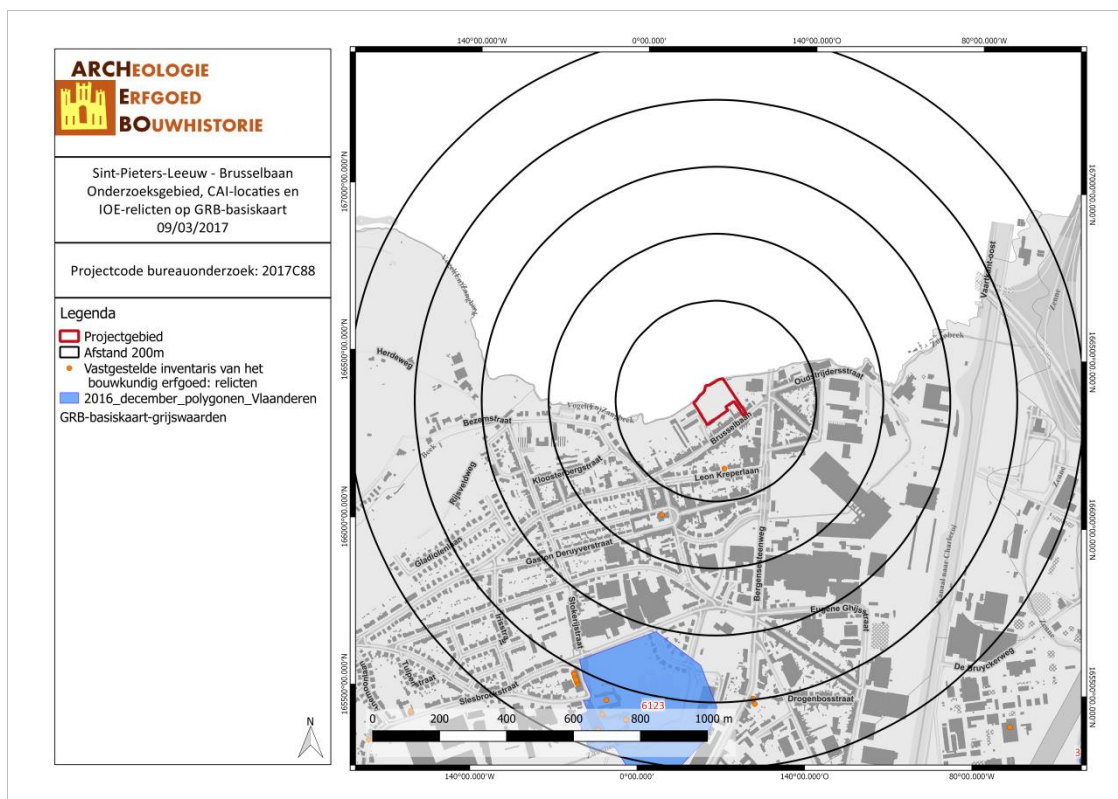
De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Hoewel de inventaris verre van compleet is, kan dit overheidsinstrument helpen om een inschatting te maken ten aanzien van het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied. Binnen het plangebied zelf zijn er geen archeologische waarden bekend. De Centrale Archeologische inventaris toont wel een enkele vondst in de directe omgeving, 1000 meter zuidwestwaarts:

CAI-Locatie	Beschrijving	Datering
6123	Priorij Klein Bijgaarden	Late Middeleeuwen

De priorij van de benedictinessen of 'bernardienen' te Klein-Bijgaarden werd in 1251 opgericht, nadat een eerste poging tot stichting van een cisterciënzerinnenabdij op de Varenberg te Pepingen op niets was uitgelopen. Godfried van Leuven, eerste heer van Gaasbeek, gaf de zusters in 1251 de toelating om zich in Sint-Pieters-Leeuw te vestigen. De oudstgekende afbeelding van het kloostercomplex is een gravure in het eerste deel van de 'Chorogra-phia sacra Brabantiae' van Sanderus, uitgave 1726. Het eigenlijke klooster omvatte een kleine, eenbeukige kerk (met een dakruitertje en rondboogramen) die, samen met het kwartier van de priorin (trapgevel boven de middelste traveeën, rondboogdeur, twee bouwlagen), de noordvleugel vormde. Op de afbeelding is een gedeelte van de kloostergang zichtbaar, maar van de eigenlijke kloosterhof worden geen details getoond. De dienstgebouwen (schuren, stallen, karrenhuis, portiersloge...) vormden aan de noordwestzijde van het klooster een tweede gordel van gebouwen die, verbonden door een muur, een voorhof (met een duiventoren) en vier geometrische tuinen (met paden kruisen en in smalle piramides of kegels gesnoeide buxussen of taxussen op de hoeken van de bedden) omsloten. Vermoedelijk ging het om de moestuinen, maar de combinatie met sierelementen was toen zeer gebruikelijk. In de 18de eeuw kende het terrein strakke geometrische siertuinen met looftunnels, koepels en nissen in latwerk. De priorij werd in 1800

omgevormd tot privéresidentie en jeneverstokerij. Sinds 1941 is het opnieuw in gebruik als klooster (noviciaat, rusthuis) met een tot 3,5 hectare gereduceerd park; enkele monumentale en zeldzame bomen.⁴

Op 300m ten zuidwesten van het onderzoeksgebied bevindt zich de Sint-Stefanuskerk, een interbellumkerk die ingewijd werd in 1941.⁵ Ten westen van het priorijdomein zijn eveneens een reeks personeelswoningen uit de jaren 30 van de vorige eeuw beschermd.⁶

SIBR/17/03/09/14 - Digitale aanmaak

Figuur 25: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).

3.3 Historiek en cartografische bronnen

3.3.1.1.1 Onderzoek historische bronnen

3.3.1.1.1.1 De gemeente Sint-Pieters-Leeuw

Volgens bronnen zou het huidige Sint-Pieters-Leeuw ontstaan zijn in het begin van de negende eeuw dat op korte tijd uitgroeide tot de kern van het grote allodium (vrij goed) 'Lewa'. Gedurende de 12de eeuw werd het landgoed geschonken aan de Sint-Pieterskapittel van Deutz (Keulen) waarvan de gemeentenaam later werd afgeleid. In de twaalfde eeuw was de rol van Keulen hier volledig uitgespeeld en werd de hertog van Brabant hier heer en meester. De heren van Aa waren belangrijke grootgrondbezitters en bezaten ook grote eigendommen in Sint-Pieters-Leeuw.

⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Park van de priorij van Klein Bijsaarden", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 13 maart 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134772>.

⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Parochiekerk Sint-Stefanus", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 13 maart 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/90816>.

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Personeelswoningen", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 13 maart 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/40656>.

Hendrik II, hertog van Brabant van 1235 tot 1248, verdeelde het domein; het deel ten oosten van de Zenne bleef hertogelijk gebied; het westelijke deel waaronder de heerlijkheid Leeuw, droeg bij tot de vorming van het land van Gaasbeek in 1236 ten voordele van Godfried van Leuven (1234-1254). Bijgevolg maakte Sint-Pieters-Leeuw samen met de omliggende dorpen, uitgezonderd Ruisbroek, in de dertiende eeuw deel uit van het "land van Gaasbeek". De kern werden gevormd door Leeuw en Lennik; verder omvatte het Vlezenbeek, Sint-Laureins-Berchem, Oudenaken, Elingen, Itterbeek, Dilbeek, Sint-Martens-Bodegem, Schepdaal, Gaasbeek, Strijtem, Pamel, Gooik en Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek. Ook op kerkelijk gebied moet Sint-Pieters-Leeuw al zeer vroeg een zekere invloed uitgeoefend hebben aangezien het van moederkerk met negen dochterkerken in de negende eeuw, in 1560 was uitgegroeid tot een decanaat met 40 afhankelijke parochies. Tot 1559 behoorde Leeuw tot het bisdom Kamerijk, nadien tot het nieuw opgerichte bisdom Mechelen.

Tot ongeveer het midden van de twintigste eeuw bleef de omgeving een traditionele landbouwstreek met min of meer centraal gelegen dorpskern gemarkeerd door de hoger gelegen kerk. Na de Tweede Wereldoorlog vond er echter een accentverschuiving plaats, waarbij de oorspronkelijke akkerbouw moest wijken voor veeteelt met alle bijhorende gevolgen. Akkers werden weilanden en de vroegere graanteelt werd vervangen door veevoedergewassen; tegelijkertijd werd een omschakeling naar tuinbouw vastgesteld. De laatste decennia profileert de omgeving zich echter hoe langer hoe meer als "groene" woonzone voor pendelaars naar het aangrenzende Brusselse Gewest via de Bergensesteenweg. Vanaf de jaren 1960 ontstonden zo tal van nieuwe woonwijken. De sterke bevolkingstoename na 1850 ten gevolge van de industriële omwenteling is vooral duidelijk in het noordoosten van de gemeente, gebied dat aansluit bij het geïndustrialiseerde Ruisbroek en de industriezone rond het kanaal Brussel-Charleroi; hier werden in de loop van de twintigste eeuw twee nieuwe parochies opgericht, Negenmanneke en Zuun.⁷

3.3.1.1.2 *Het gehucht Negenmanneke*

Het gehucht Negenmanneke, gelegen in het uiterste noordoosten tussen Vlezenbeek en het Kanaal Brussel-Charleroi was halverwege de negentiende eeuw nog zo goed als onbebouwd: de belangrijkste gebouwen op dat ogenblik waren het complex van Klein Bijgaarden, Klein-Bijgaardenstraat en een beperkt aantal huizen. Vandaag is het gehucht uitgegroeid tot een sterk verstedelijkte woongebied met een eigen parochiekerk en een kwadratisch stratenpatroon, gedeeltelijk ingenomen door tuinwijken. De ontwikkeling nam een aanvang op het einde van de jaren 1920 toen de verkaveling rond de Oudstrijdersstraat werd goedgekeurd, gevolgd door de iets zuidelijker gelegen wijk Duivelshoek en de weiden van Wittouck met de Sint-Stevensstraat, de Gustave Gibbonstraat en Gaston Deruyverstraat, de omringende straten en de L.A. Schockaertstraat. De oudste bebouwing dateert er uit de jaren 1950 en 1960 met de typisch eigentijdse beletagewoningen en latere uitbreidingen tot in de late jaren 1990.

Voorts wordt het gehucht gekenmerkt door verspreide, vrij homogene arbeidershuisjes doch vaak met vernieuwde paramenten; voorbeelden zijn te vinden in de P. Walckierstraat, de Oudstrijdersstraat en de oneven zijde van de Stokerijstraat, l.g. geregistreerd op het kadaster in 1934. De oorspronkelijke woonzone werd in de loop van het derde kwart van de twintigste eeuw uitgebreid naar het zuidwesten met de zogenaamde "bloemenstraten", gekarakteriseerd door bel-etagewoningen en naar het noorden met een concentratie van flatgebouwen aan de Bezemstraat en de Defossezzaan.⁸

3.3.1.1.2 *Historische situatie aan de hand van cartografische bronnen*

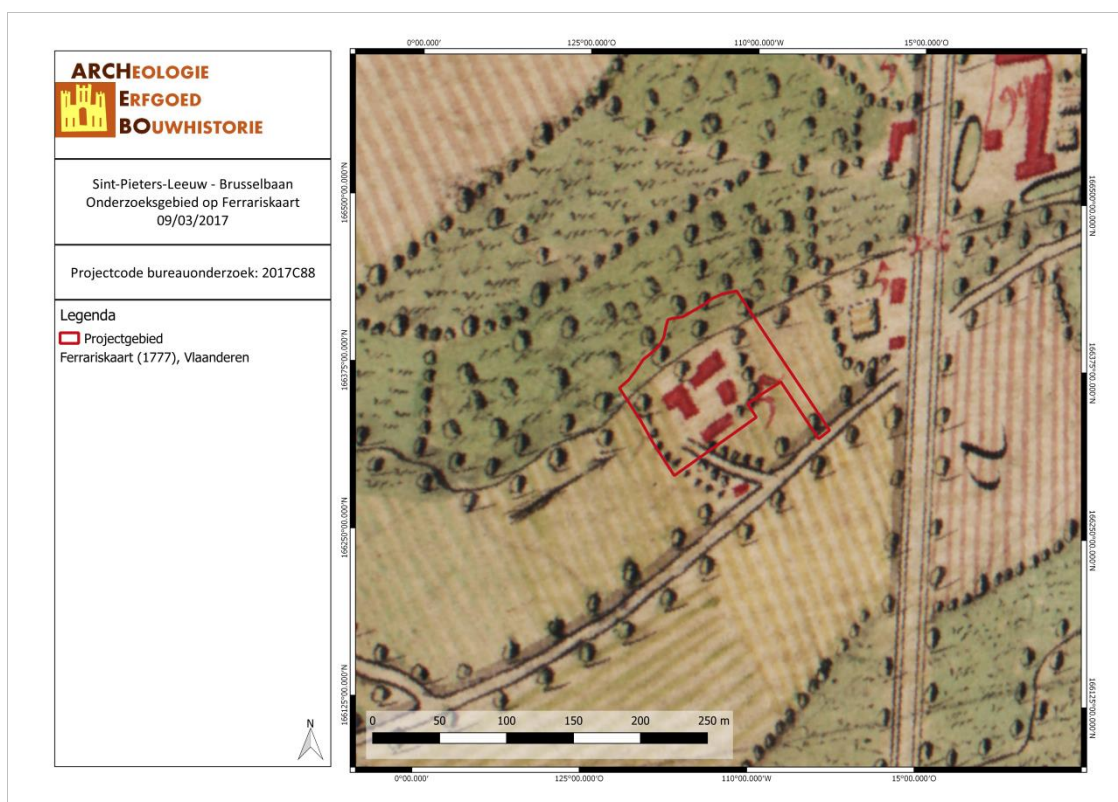
⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed, "Sint-Pieters-Leeuw", *Inventaris Onroerend Erfgoed*, geraadpleegd 13 maart 2017, <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121515>.

⁸ Omer Vandeputte, *Gids voor Vlaanderen* (Lannoo Uitgeverij, 2007), 1032–35; Agentschap Onroerend Erfgoed, "Sint-Pieters-Leeuw".

Een belangrijke bron van informatie wordt geleverd door het historisch kaartmateriaal. Dit om na te gaan of er bebouwing is geweest op het terrein in historische tijden, of dat het landgebruik van het perceel is gewijzigd doorheen de tijd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het feit dat de eerste bruikbare kaarten pas vanaf de 16de eeuw of later voorhanden zijn.

Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op kaarten geen garantie dat er geen bebouwing is geweest. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijkere bouwwerken zoals kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er weinig of geen aandacht voor de burgerlijke architectuur. Pas vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten. Mogelijk eerder aanwezige middeleeuwse structuren waren misschien reeds verdwenen.

De Ferrariskaarten zijn een verzameling van 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten van de Oostenrijkse Nederlanden. Ze zijn opgemaakt tussen 1771 en 1778 onder leiding van veldmaarschalk Joseph de Ferraris. Het is de eerste systematische kartering van het Belgische grondgebied, hoewel soms lokale verschuivingen mogelijk zijn. Op de Ferrariskaart valt af te leiden dat er op het terrein vijf gebouwde volumes gevat. Het perceel wordt begrensd door rijen bomen en de grond errond wordt gekarteerd als landbouwgrond. Het betreft waarschijnlijk een boerderij. De Vogelenzangbeek valt tijdens deze periode zuidelijker in het onderzoeksgebied dan vandaag wat kan wijzen op een verlegging. Ten noorden van de beek wordt de omgeving gekarteerd als bosland met hoogstammige bomen. De huidige Brusselbaan was reeds aanwezig eind 18de eeuw omgeven door enkel de bebouwing in het onderzoeksgebied en landbouwgrond. In de oostelijke richting was nog bebouwing aanwezig door de hoven 'Vlest' en 'Het Negenmanneken'. Deze plaatsen werden geïndiceerd met de vermelding 'Cse' (hof of hoeve). Er kan dus geconcludeerd worden dat de bebouwing op het onderzoeksgebied geen (vooraanstaande) boerderij was maar eerder particuliere bebouwing.

SIBR/17/03/09/15 - Digitale aanmaak

Figuur 26: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2017).

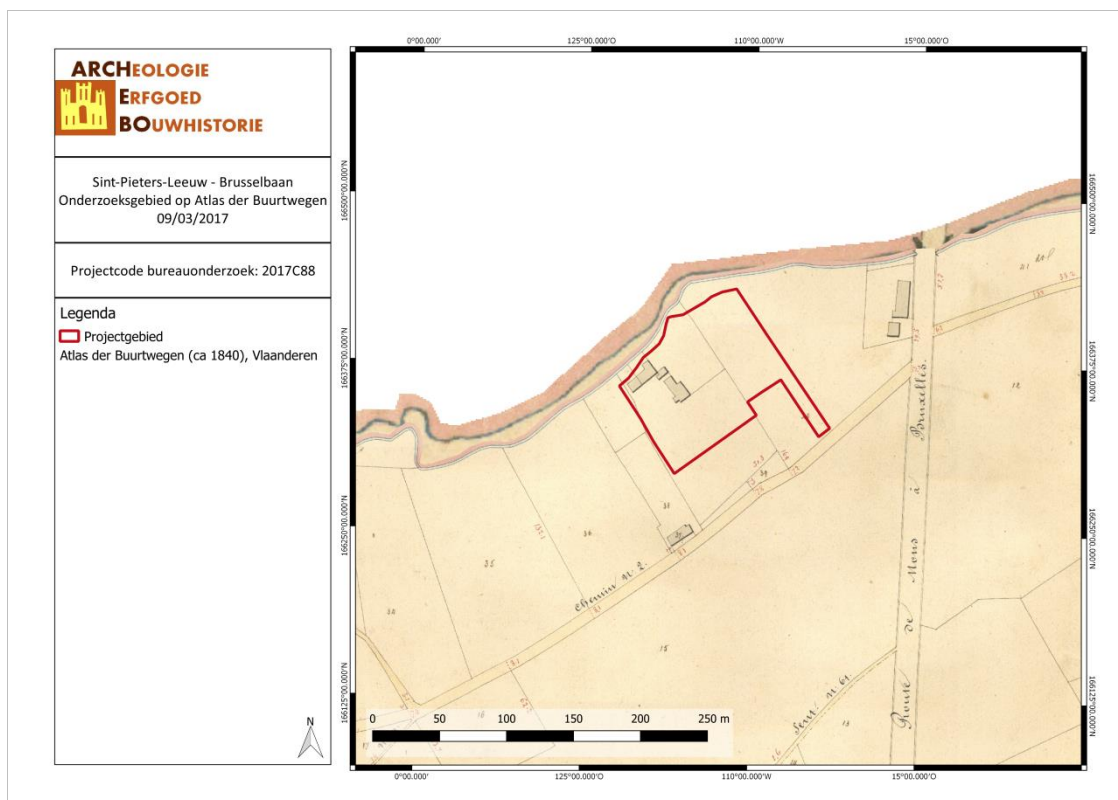

SIBR/17/03/09/16 - Digitale aanmaak

Figuur 27: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2017).

De Atlassen der Buurtwegen werden opgemaakt in uitvoering de wet van 10 april 1841. De wetgever wilde in 1841 ondubbelzinnig aanduiden welke kleine wegen een openbaar karakter hadden. Bedoeling was dus een inventarisatie te maken van alle "openbare" wegen en "private wegen met openbare erfdienstbaarheid". De atlas maakt een onderscheid in buurtwegen en voetwegen (sentiers). Voetwegen zijn smalle wegen (soms maar 1 meter breed) en de bedding behoort gewoonlijk toe aan de aangelanden. In de periode 1843-1845 werden voor alle gemeenten leggers, openbare registers, van de buurtwegen opgemaakt. Deze zijn de geschiedenis ingegaan als Atlassen der Buurtwegen. Per toenmalige gemeente werd een atlas opgemaakt, met uitzondering van een aantal stadskernen.⁹ Op de Atlas der Buurtwegen is het onderzoeksgebied gekarteerd op drie verschillende percelen. Het noordwestelijke perceel bevat drie bouwvolumes op een andere locatie dan op het einde van de 18de eeuw. De overige percelen zijn onbebouwd. De Vogelenzangbeek wordt in deze kaart weergegeven zoals het in het heden het geval is.

⁹ Geopunt Vlaanderen, "Atlas der Buurtwegen", geraadpleegd 2 januari 2017, <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

SIBR/17/03/09/17 - Digitale aanmaak

Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).

De kaarten Vandermaelen of Vandermaelenkaarten zijn een verzameling van historische kaarten van België, gemaakt door Philippe Vandermaelen (1795-1869). De Belgische overheid zag voor zichzelf geen taak weggelegd om de kadastergegevens in plannen om te zetten, maar hoopte dat anderen deze taak op zich zouden nemen. In 1836 kreeg Vandermaelen toelating om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen. Dit resulteerde in de topografische kaart "Carte topographique de la Belgique", gemaakt tussen 1846 en 1854 op 250 folio's op schaal 1 : 20.000. Deze kaarten geven een gedetailleerd beeld van heel België en worden beschouwd als de opvolger van de Ferrariskaarten uit de periode 1771-1778.¹⁰ Op de Vandermaelenkaart worden er drie woonvolumes tegen de westelijke begrenzing van het onderzoeksgebied weergegeven. Verder wordt het terrein gekarteerd als braak liggend.

¹⁰ Wikipedia, "Vandermaelenkaarten", online encyclopedie, *Wikipedia*, geraadpleegd 7 december 2016, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten>.

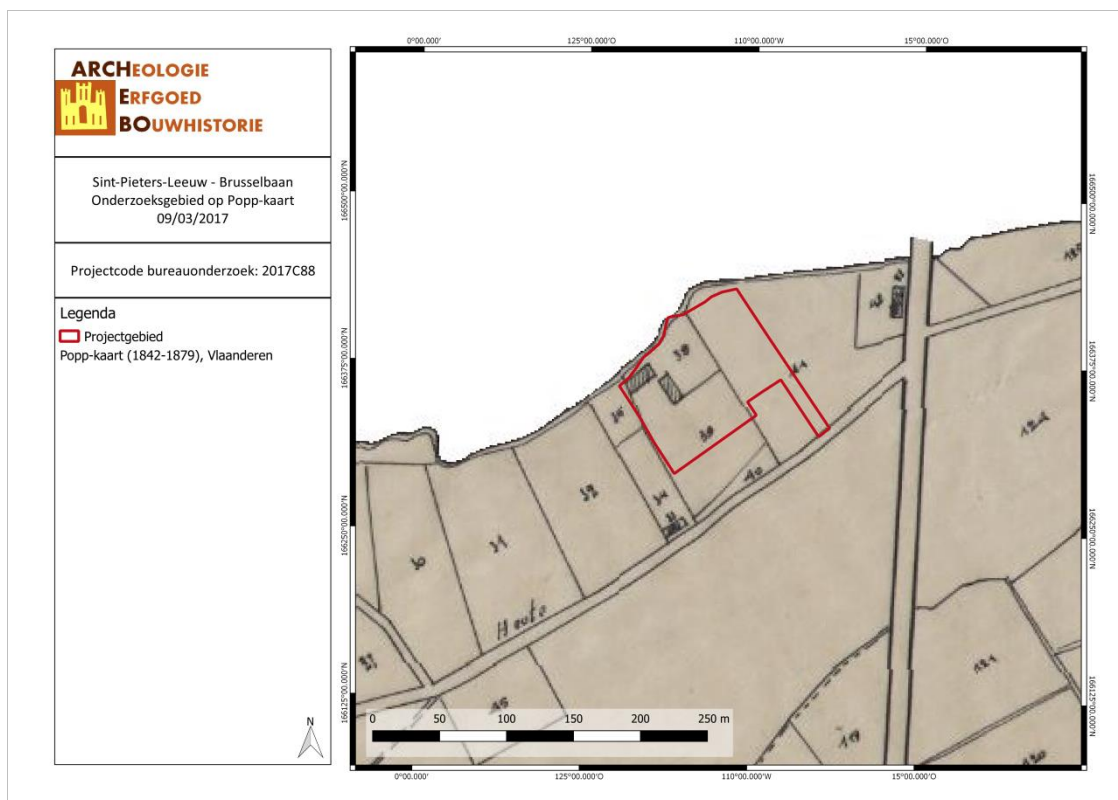

SIBR/17/03/09/18 - Digitale aanmaak

Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2017).

Met de Popp-kaarten wordt de verzameling van kadasterkaarten bedoeld die in de 19de eeuw uitgegeven werd door de Brugse drukker-uitgever Philippe Chrétien Popp (1805-1879). Deze kaarten waren een gecommmercialiseerde versie van het toenmalig kadaster van België en bevatten vele gegevens over gronden en percelen. Zij werden gedrukt in lithografie of steendruk. Nadat Philippe Vandermaelen al in 1836 toelating had gekregen om de kadastergegevens te gebruiken en in kaart te brengen, kreeg ook Popp deze toelating in 1842. In de tien jaar daarop maakte hij voor 1700 gemeenten in België de leggers en kadastrale plannen. Door het overlijden van Popp werd zijn Atlas cadastral parcellaire de la Belgique niet afgemaakt.¹¹ Het onderzoeksgebied wordt op de Popp-kaart weergegeven in drie verschillende percelen. Het noordwestelijke perceel is bebouwd met twee woonvolumes (perceelsnummer 38). De overige betrokken percelen 39 en 41 zijn onbebouwd.

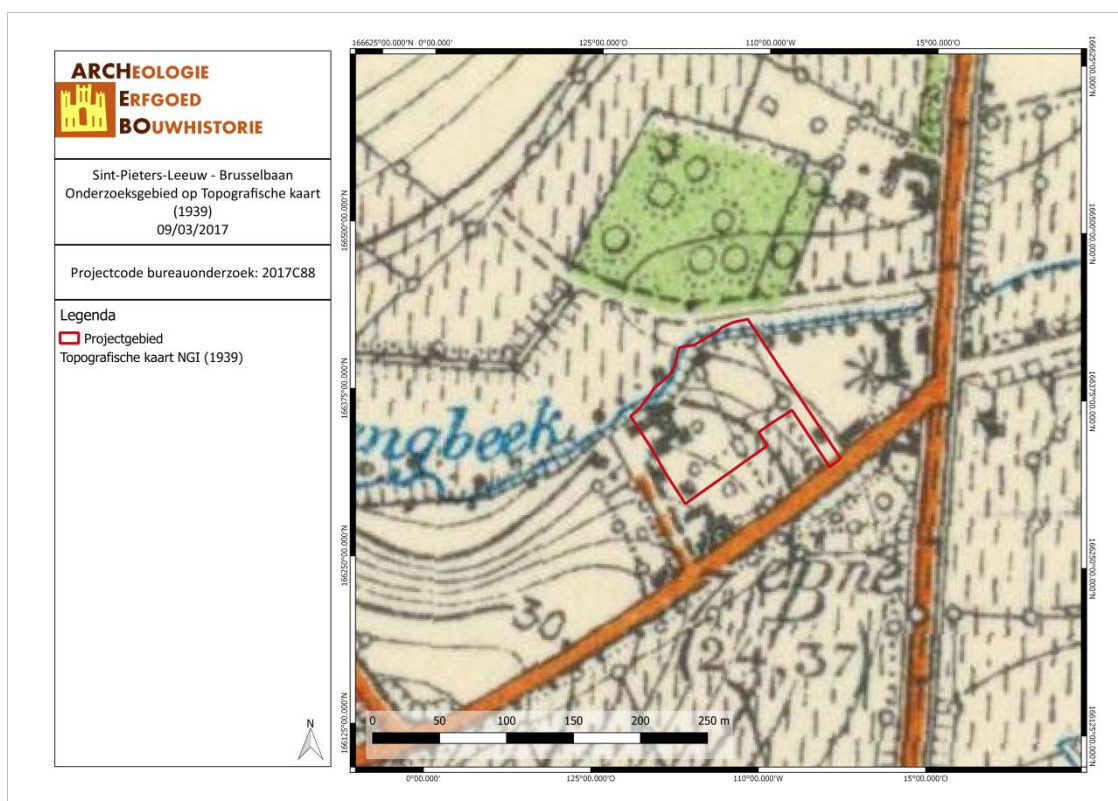
¹¹ Wikipedia, "Popp-kaarten", geraadpleegd 2 januari 2017, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Popp-kaarten>.

SIBR/17/03/09/19 - Digitale aanmaak

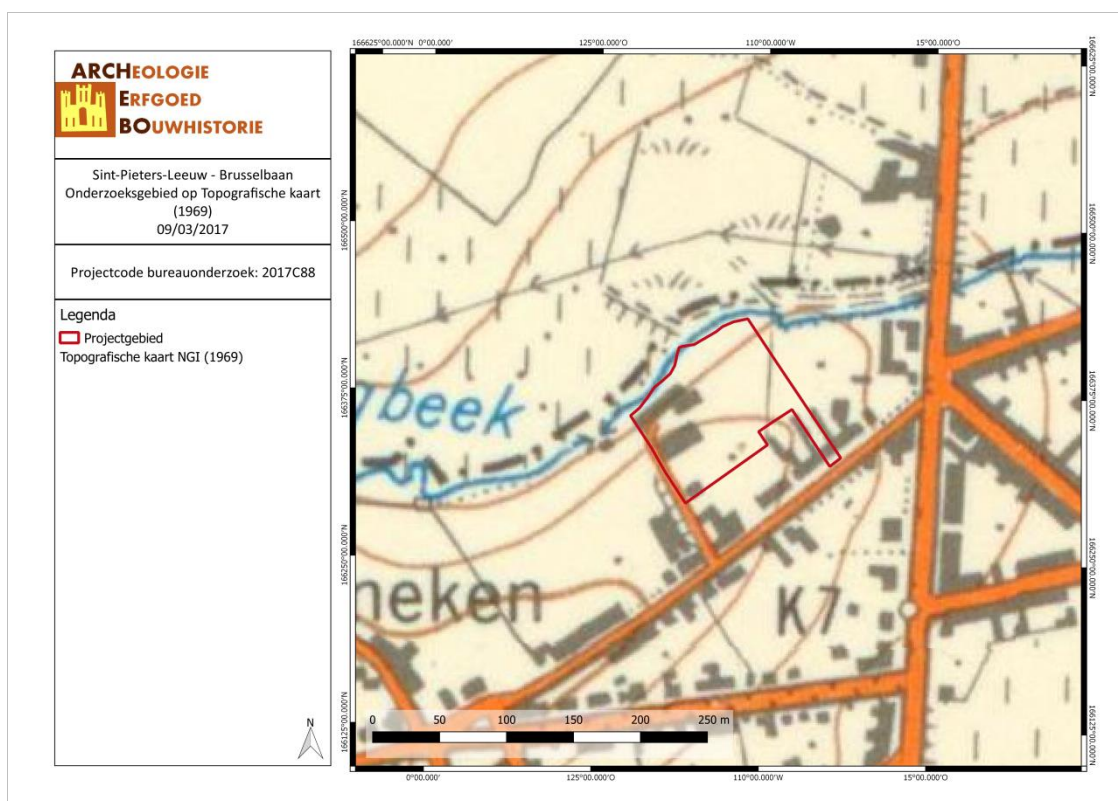
Figuur 30: Situering van het onderzoeksgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2017).

Topografische kaarten uit de 20ste eeuw tonen een variatie en verandering in bebouwing op het onderzoeksgebied aan. De topografische kaart van 1939 toont een concentratie van aaneengesloten bebouwing in de noordwestelijke hoek van het terrein.

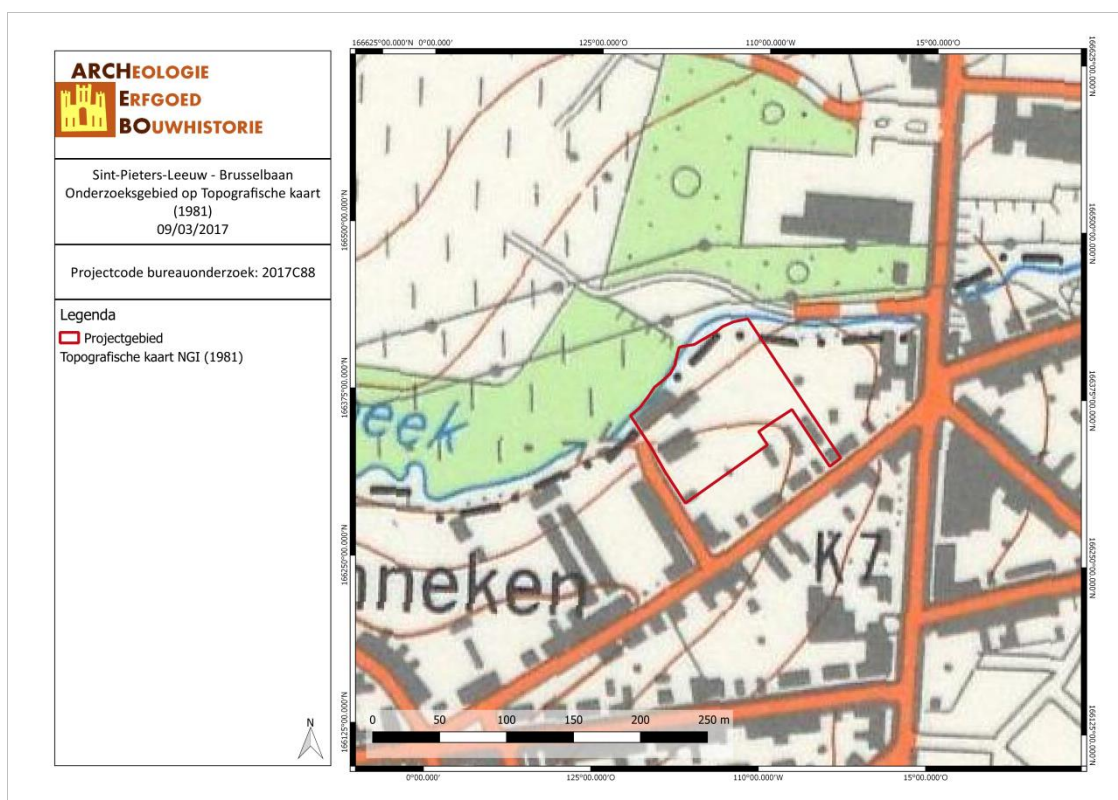
SIBR/17/03/09/20 - Digitale aanmaak

Figuur 31: Situering van het onderzoeksgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2017).

SIBR/17/03/09/21 - Digitale aanmaak

Figuur 32: Situering van het onderzoeksgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2017).

SIBR/17/03/09/22 - Digitale aanmaak

Figuur 33: Situering van het onderzoeksgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2017).

3.4 Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kon worden achterhaald dat er binnen het onderzoeksgebied bebouwing aanwezig was sinds het einde van de 18de eeuw. Mogelijk was er reeds vroeger bebouwing aanwezig maar dit kon niet gestaafd worden door historische en cartografische bronnen. Historisch gezien kunnen we voor het onderzoeksgebied dan ook spreken van een hoge densiteit aan bebouwing.

In de ruime omgeving van het plangebied bevindt zich een enkele archeologische waarde. Het betreft de laatmiddeleeuwse priorij Klein Bijgaarden. Beschermd gebouwen in de omgeving van het onderzoeksgebied zijn te dateren om en rond het Interbellum. Potentiële vondsten kunnen hierdoor afkomstig zijn vanaf de Late middeleeuwen tot het heden, met een concentratie van vondsten uit de eerste helft van de 20ste eeuw met de oprichting van het gehucht.

Op basis van deze gegevens kunnen archeologische sporen aanwezig zijn binnen het plangebied. Echter door de impact van vele constructies en heropbouwcampagnes maar ook door landbouwactiviteiten, kunnen deze sporen verstoord geraakt zijn. Geconcludeerd kan worden dat de kans op archeologische sporen op een dergelijke site in een redelijk hoog is. De potentiële sporen kunnen zover teruggaan als de Late Middeleeuwen.

4 RESULTATEN BUREAUONDERZOEK

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het bureauonderzoek samengevat en geanalyseerd. Deze analyse leidt tot een advies voor een eventueel vervolgonderzoek of voor een vrijgave van het terrein. Dit advies dient bekrachtigd te worden door het Agentschap Onroerend Erfgoed.

4.1 Algemeen

Naar aanleiding van een stedenbouwkundige aanvraag heeft ARCHEBO bvba in opdracht van 'Evillas nv' een bureauonderzoek uitgevoerd. Op het terrein zal door de opdrachtgever elf eengezinswoningen en twee meergezinswoningen gebouwd worden. De bebouwing zal ca. 2 058m² van het onderzoeksgebied innemen waarvan ca. 1 236m² door de meergezinswoningen (appartementen). De overige oppervlakte zal aanbesteed worden voor nutsleidingen, groenaanleg en wegenis. Voor de wegenis is er reeds een vergunning afgeleverd. Voor de toegang tot de nieuwe verkaveling zal het gebouw aan de Brusselbaan huisnummer 14 gesloopt worden.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het onderzoeksgebied grotendeels verstoord is bij de constructie van woningen vanaf zeker het einde van de 18de eeuw. De geplande eengezinswoningen zullen niet onderkelderde worden. De meergezinswoningen zullen een ondergrondse garage krijgen met een hoogte van 3,05 meter. Met inbegrip van een fundamentsplaat van ca. 60cm, zal de totale diepte van de geplande verstoring komen op ongeveer 3,65 meter. Bij een dergelijke diepte komt het archeologisch bodemarchief eveneens in gedrang.

4.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Het doel van dit bureauonderzoek was een archeologische evaluatie van het terrein. Hierbij kunnen volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

1. Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens?

Historische gegevens werden door middel van bronnenonderzoek en cartografisch onderzoek verworven. Cartografisch onderzoek heeft aangetoond dat er bebouwing aanwezig was binnen het onderzoeksgebied vanaf het einde van de 18de eeuw tot heden. Historische bronnen leverden geen conclusies voor voorgaande periodes maar bebouwing is niet uit te sluiten. Het aantal en de omvang van de volumes varieert per periode en locatie op het terrein (zie Synthesepan).

In de ruime omgeving van het plangebied bevinden zich enkele archeologische waarden. In een straal van 1km betreft het de laatmiddeleeuwse Priorij Klein Bijgaarden. Op 300m ten zuidwesten van het onderzoeksgebied bevindt zich de Sint-Stefanuskerk, een interbellumkerk die ingewijd werd in 1941. Ten westen van het priorijdomein zijn eveneens een reeks personeelswoningen uit de jaren 30 van de vorige eeuw beschermd.

2. Welke info valt er te vinden over de voormalige constructies op het terrein?

Aan de hand van de het kaartmateriaal konden we achterhalen dat er binnen het onderzoeksgebied gebouwen stonden vanaf het einde van de 16de eeuw tot nu. Gezien het lange bestaan van het dorp Sint-Pieters-Leeuw, is bewoning of sporen van menselijke activiteit te dateren tot de 9de eeuw.

Aan de hand van de topografische kaarten uit de 19de en 20ste eeuw is eveneens bebouwing te zien. Het betreft opnieuw verschillende volumes op verschillende tijdstippen (zie Synthesepan).

3. Welke archeologische structuren kunnen ter hoogte van het onderzoeksgebied verwacht worden op basis van een analyse van het historische kaart- en bronnenmateriaal?

Op basis van de historische bronnen en kaarten kan geen uitsluitsel gemaakt worden in de te verwachten structuren. Sporen van bebouwing en menselijke activiteiten vanaf zeker het einde van de 18de eeuw zijn mogelijk. Eveneens zijn sporen van landbouwactiviteiten mogelijk. Opgravingen kunnen sporen vanaf de Late Middeleeuwen tot nu bevatten.

4. In welke mate en in welke zones kan er een recente verstoring verwacht worden van archeologisch erfgoed?

Recente verstoringen kunnen verwacht worden ter hoogte van de te slopen bestaande gebouwen (zie Syntheseplan). Verder bevinden de belangrijkste verstoringen in het westelijk gedeelte van het onderzoeksgebied door de aanwezigheid van bebouwing vanaf het einde van de 18de eeuw tot het einde van de 20ste eeuw. Het terrein staat grotendeels ingekleurd als OT : vergraven.

4.3 Samenvatting / assessment bureauonderzoek

In deze samenvatting wordt een kort overzicht gegeven van de werkwijze van het bureauonderzoek en de belangrijkste conclusies. Bovendien wordt een afweging gemaakt van de noodzaak voor verder vooronderzoek voor de locatie.

4.3.1.1 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek

Op het terrein zal door de opdrachtgever, Evillas nv, elf eengezinswoningen en twee meergezinswoningen gepland worden. De werken bestaan uit de constructie van de woningen, nutsvoorzieningen en een privé en gemeenschappelijke groene zone. De geplande wegenis is reeds gegund. In totaal zal ongeveer 2 058m² bebouwd worden op een totale oppervlakte van ca. 10 060 m². De eengezinswoningen zullen niet onderkelder worden. Nutsvoorzieningen zullen evenwel aangelegd worden waardoor een ingreep in de bodem noodzakelijk is. De meergezinswoningen zullen onderkelder worden ten voordele van een ondergrondse garage. De hoogte van deze garage zal 3,05 meter zijn. De totale diepte van de ingreep, met inbegrip van een bijkomende fundamentsplaat, zal komen op ongeveer 3,65 meter. Op een dergelijke diepte zal eveneens het archeologisch bodemarchief aangetast worden.

In de ruime omgeving van het plangebied bevindt zich enkel de laatmiddeleeuwse Priorij Klein Bijgaarden als archeologische waarde. Het gehucht 'Negenmanneke' waar het onderzoeksgebied zich in bevindt, werd verkaveld vanaf de jaren 30 van de vorige eeuw. Beschermde gebouwen in de directe omgeving dateren ten vroegste uit het Interbellum.

Aan de hand van de het kaartmateriaal kan geconcludeerd worden dat er binnen het onderzoeksgebied gebouwen stonden vanaf het einde van de 18de eeuw tot nu. Historische interpretatie van het gebied concludeert dat bebouwing reeds mogelijk kan geweest zijn vanaf de 9de eeuw. Aan de hand van de topografische kaarten uit de 19de, 20ste en 21ste eeuw is eveneens bebouwing te zien. Bebouwing bevindt zich op het gehele westelijke gedeelte van het domein in verscheidene volumes. De functie van deze volumes konden niet geïnterpreteerd worden.

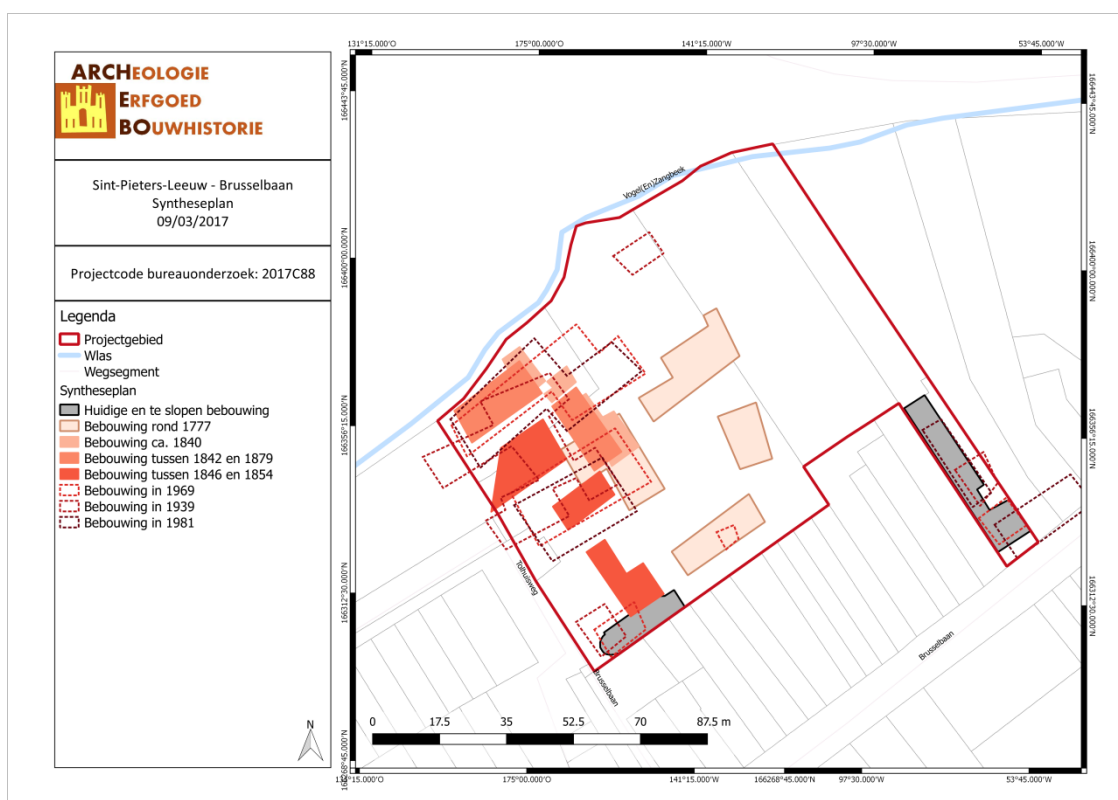
Op de bodemkaart wordt het terrein gekarteerd als bebouwde zone, opgehoogd terrein en vergraven terrein. In de directe omgeving bevinden zich de volgende bodemtypes: Aep, Adp, Abp, Aba1, Acp en Eep. De profielontwikkeling 'p' duidt op gronden zonder profielontwikkeling. De aanwezigheid van de Vogelenzangbeek als noordelijke natuurlijke grens van het onderzoeksgebied bepaalt de situering in een alluviale zwak tot matig gleyige leembodem.

4.3.1.1.2 Samenvatting voor een niet-gespecialiseerd publiek

Binnen het plangebied zal door 'Evillas nv' elf eengezinswoningen en twee meergezinswoningen gepland worden. De werken bestaan uit de constructie van de woningen, nutsvoorzieningen en een privé en gemeenschappelijke groene zone. De meergezinswoningen zullen onderkelderd worden op een diepte waardoor het archeologisch bodemarchief aangetast zal worden. De eengezinswoningen worden niet onderkelderd maar zullen wel voorzien worden van nutsvoorzieningen.

In het projectgebied zijn geen archeologische waarden gekend. De enige archeologische waarde in de omgeving is de Priorij Klein Bijgaarden uit de Late Middeleeuwen. De omgeving van het onderzoeksgebied werd ontwikkeld om en rond het Interbellum (jaren 20 en 30 van de voorgaande eeuw) waardoor beschermde gebouwen uit de omgeving een geringe leeftijd hebben. Aangetroffen vondsten kunnen verwacht worden van de Middeleeuwen tot het heden.

Vanaf zeker het einde van de 18de eeuw werd het terrein verstoord door bebouwing. Deze bebouwing was vooral gelokaliseerd in het westelijk gedeelte van het onderzoeksgebied met een concentratie in de noordwestelijke hoek. In onderstaand Synthesepan werden deze verschillende perioden van bebouwing in kaart gebracht. De oudste bebouwing die gekarteerd staat op de Ferrariskaart, is weergegeven in een lichte beige kleur. De overige bebouwing in een volle kleur in een oranje tint, zijn gekarteerde volumes uit cartografische bronnen uit de 19de eeuw. De volumes die weergegeven zijn in een rode stippellijn, zijn volumes op basis van cartografische bronnen uit de 20ste eeuw. De grijze volumes op de kaart zijn de huidige aanwezige en de te slopen bebouwing. Er kan geconcludeerd worden dat op het terrein sporen kunnen teruggevonden worden van een lange periode van menselijke aanwezigheid en activiteiten. Evenwel is een groot deel van het terrein ingekleurd als OT : vergraven.

SIBR/17/03/09/23 - Digitale aanmaak

Figuur 34: Synthesepan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2017).

4.4 Programma van maatregelen

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat de geplande werken het archeologisch bodemarchief zullen verstoren. Dit wordt kort besproken in het 'Programma van maatregelen'. Op basis van bovenstaande

resultaten wordt eerst een landschappelijk booronderzoek voorgesteld om te kijken of er nog voldoende bodems bewaard zijn zodoende archeologisch onderzoek nog wel zinvol is. Dit onderzoek kan eventueel gevolgd worden door een proefsleuvenonderzoek.

5 BIBLIOGRAFIE

Publicaties

Goossens, E., F. Gullentops, en N. Vandenberghe. *Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 33, Sint-Truiden*. Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijdommen, 2007.

Gullentops, F., en L. Wouters, red. *Delfstoffen in Vlaanderen*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement EWBL, 1996.

Van Ranst, E., en C. Sys. *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart (Schaal 1:20 000)*. Gent: Laboratorium voor Bodemkunde, 2000.

Vandeputte, Omer. *Gids voor Vlaanderen*. Lannoo Uitgeverij, 2007.

Online bronnen

Agentschap Onroerend Erfgoed. "Park van de priorij van Klein Bijgaarden". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 13 maart 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134772>.

———. "Parochiekerk Sint-Stefanus". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 13 maart 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/90816>.

———. "Personeelswoningen". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 13 maart 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/40656>.

———. "Sint-Pieters-Leeuw". *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Geraadpleegd 13 maart 2017. <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/121515>.

Geopunt Vlaanderen. "Atlas der Buurtwegen". Geraadpleegd 2 januari 2017. <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/8264f16f-45d2-4eae-bc77-f003c7830b20>.

Wikipedia. "Popp-kaarten". Geraadpleegd 2 januari 2017. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Popp-kaarten>.

———. "Vandermaelenkaarten". Online encyclopedie. *Wikipedia*. Geraadpleegd 7 december 2016. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Vandermaelenkaarten>.

6 FIGURENLIJST

Figuur 1: Criteria bij stedenbouwkundige vergunningen	4
Figuur 2: Situering van het onderzoeksgebied en de coördinaten op de GRB-kadasterkaart (Geopunt, 2017).....	6
Figuur 3: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)	6
Figuur 4: Foto van bebouwing aan de Brusselbaan 14 (Google Maps, 2017)	8
Figuur 5: Situering van het onderzoeksgebied op Orthofoto (Geopunt, 2017)	8
Figuur 6: 3D-visual met een overzicht op de geplande bebouwing (Evillas nv, 2017)	9
Figuur 7: 3D-visual van de geplande eengezinswoningen (Evillas nv, 2017).....	9
Figuur 8: Goedgekeurde toekomstplannen (D+A Consult, 2017).....	10
Figuur 9: Langsdoorsnede meergezinswoningen (Evillas nv, 2017)	11
Figuur 10: Gevels eengezinswoningen (Evillas nv, 2017)	12
Figuur 11: Gevels meergezinswoningen (Evillas nv, 2017)	12
Figuur 12: Situering van het onderzoeksgebied op Toekomstplan (ARCHEBO bvba, 2017)	13
Figuur 13: Topografische kaart met situering van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2017).....	14
Figuur 14: Situering van het onderzoeksgebied op het Digitaal Hoogtemodel (Geopunt, 2017).	15
Figuur 15: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NO-ZW richting (Geopunt, 2017).	15
Figuur 16: Hoogteprofiel doorheen het plangebied in NW-ZO richting (Geopunt, 2017).	15
Figuur 17: Sint-Pieters-Leeuw aangegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Geopunt, 2017)	16
Figuur 18: Situering van het onderzoeksgebied op de Tertiairgeologische kaart (DOV, 2017).	17
Figuur 19: Uitleg van het type volgens de quartairgeologische kaart, schaal 1/200.000 (DOV, 2017).	18
Figuur 20: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/200.000 (DOV, 2017).	18
Figuur 21: Situering van het onderzoeksgebied op de Quartairgeologische kaart 1/50.000 (DOV, 2017).19	
Figuur 22: Situering van het onderzoeksgebied op de bodemkaart Vlaanderen (DOV, 2017).	20
Figuur 23: Situering van het onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart (Geopunt, 2017). ..	20
Figuur 24: Bodemgebruik in de omgeving van het plangebied volgens de bodemgebruikskaart (Geopunt, 2017).....	21
Figuur 25: Kaart met aanduiding van het projectgebied en de vondstlocaties uit de CAI (CAI, 2017).	22
Figuur 26: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (Geopunt, 2017).	24
Figuur 27: Situering van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen (Geopunt, 2017).	26
Figuur 28: Situering van het onderzoeksgebied op de kaart van Vandermaelen (Geopunt, 2017).	27
Figuur 29: Situering van het onderzoeksgebied op de Poppkaart (Geopunt, 2017).	28
Figuur 30: Syntheseplan met aanduiding van de geplande werken (ARCHEBO bvba, 2017).	33

7 PLANNENLIJST

SIBR/17/03/09/1 - Digitale aanmaak.....	6
SIBR/17/03/09/2 - Digitale aanmaak.....	6
SIBR/17/03/09/3 - Digitale aanmaak.....	8
SIBR/17/03/09/4 - Digitale aanmaak.....	13
SIBR/17/03/09/5 - Digitale aanmaak.....	14
SIBR/17/03/09/6 - Digitale aanmaak.....	15
SIBR/17/03/09/7 - Digitale aanmaak.....	16
SIBR/17/03/09/8 - Digitale aanmaak.....	17
SIBR/17/03/09/9 - Digitale aanmaak.....	18
SIBR/17/03/09/10 - Digitale aanmaak.....	19
SIBR/17/03/09/11 - Digitale aanmaak.....	20
SIBR/17/03/09/12 - Digitale aanmaak.....	20
SIBR/17/03/09/13 - Digitale aanmaak.....	21
SIBR/17/03/09/14 - Digitale aanmaak.....	22
SIBR/17/03/09/15 - Digitale aanmaak.....	24
SIBR/17/03/09/16 - Digitale aanmaak.....	26
SIBR/17/03/09/17 - Digitale aanmaak.....	27
SIBR/17/03/09/18 - Digitale aanmaak.....	28
SIBR/17/03/09/19 - Digitale aanmaak.....	33